

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Veronika Žolnerčíková

Smluvní procesy ve filmovém právu

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Veronika Křesťanová, Dr.

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28. 8. 2017

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Veronika Žolnerčíková

V Praze dne 28. 8. 2017

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí své diplomové práce, JUDr. Veronice Křesťanové, za všechny její rady, nápady, a především za její nekonečnou trpělivost.

OBSAH

1	Úvod	1
2	Filmové právo.....	3
3	Prameny filmového práva	6
3.1	Veřejnoprávní prameny	6
3.1.1	Ústavní prameny	6
3.2	Soukromoprávní prameny	8
3.2.1	Autorský zákon.....	8
3.2.2	Občanský zákoník	9
3.2.3	Další národní prameny	11
3.2.4	Ochrana autorských práv	12
3.2.5	Mezinárodní prameny.....	12
3.2.6	Prameny práva Evropské Unie	13
4	Základní instituty autorského práva.....	16
4.1	Autorské dílo	16
4.2	Vznik autorského práva.....	17
4.3	Subjekty autorského práva	17
4.4	Obsah autorského práva	19
4.4.1	Osobnostní práva	19
4.4.2	Majetková práva	19
4.5	Doba trvání autorských práv	21
4.6	Práva související s právem autorským	22
4.7	Práva výkonného umělce k uměleckému výkonu	23
4.8	Právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho prvotnímu záznamu	24
5	Pojmy filmového práva	27
5.1	Audiovizuální dílo	27
5.1.1	Dělení audiovizuálních děl	28
5.1.2	Pojem audiovizuálního díla	30
5.1.3	K pojmu „film“	31
5.2	Autor audiovizuálního díla	31
5.3	Dílo audiovizuálně užití	34
5.4	Audiovizuálně užitý umělecký výkon	35
5.5	Postavení výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla	38

5.6	Postavení dalších osob činných při tvorbě audiovizuálního díla.....	39
5.6.1	Kameramani a střihači.....	40
5.6.2	Autoři hudebních děl audiovizuálně užitých.....	41
6	Smluvní procesy ve filmovém právu	42
6.1	Vývoj smluvních typů v autorském zákoně.....	43
7	Licenční smlouva	45
7.1	Obsah licenční smlouvy.....	47
7.1.1	Nevýhradní a výhradní licence	49
7.1.2	Způsob a rozsah užití díla	50
7.1.3	Odměna.....	52
7.2	Podlicence a postoupení licence	53
7.3	Odstoupení od smlouvy a zánik licence	53
7.4	Licenční smlouvy ve filmovém právu	55
7.5	Licenční smlouvy s výkonnými umělci.....	58
7.6	Alternativní způsoby licencování	60
8	Zaměstnanecká díla.....	62
8.1	Pracovní smlouva	63
8.1.1	Druh práce.....	65
8.1.2	Autorská odměna	65
8.2	Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr	66
8.2.1	Dohoda o provedení práce.....	68
8.2.2	Dohoda o pracovní činnosti	69
9	Smlouva o dílo.....	70
9.1	Dílo	71
9.2	Cena díla.....	72
9.3	Licence ze smlouvy o dílo	72
9.4	Smlouva o vytvoření uměleckého výkonu	73
10	Závěr.....	75
	Použité prameny a literatura	77
	Seznam zkratk	81
	Resumé.....	82
	Abstrakt.....	83

1 ÚVOD

Cílem diplomové práce, kterou máte právě v rukou, je uvést čtenáře do problematiky vytváření audiovizuálních děl a seznámit jej se základními smluvními vztahy, které v rámci takového procesu vznikají.

Práce sestává z deseti kapitol, které je možné tematicky rozdělit do dvou částí. První polovina práce se nejprve obecně věnuje autorskému právu a posléze čtenáře podrobněji seznamuje s instituty autorského práva relevantními pro tvorbu audiovizuálních děl. Druhá část práce je pak věnovaná samotným smluvním typům užívaným v rámci procesu tvorby audiovizuálních děl. Vzhledem ke komplexnosti vztahů vznikajících v průběhu tohoto procesu se práce zaměřuje na nejběžnější typové smlouvy, jimiž jsou smlouvy licenční, smlouvy pracovněprávní a smlouvy o dílo a jejich specifika daná užitím v audiovizuální produkci.

Kapitoly jsem řadila se záměrem nejdříve objasnit zásadní instituty a pojmosloví, které bude později užíváno v části věnované jednotlivým smlouvám. Uspořádání kapitol je poněkud narušeno zařazením kapitoly „*Filmové právo*“ hned na začátek práce. Tato kapitola již používá některé pojmy, s jejichž obsahem se čtenář podrobně seznámí až v čtvrté a páté kapitole. Její umístění jsem zvolila proto, abych co nejdříve vymezila, co spadá pod pojem filmové právo, které je užito v samotném názvu práce. Druhotným cílem pak bylo pomocí této kapitoly a kapitoly věnované pramenům přiblížit čtenáři, jaké množství právních vztahů tento pojem zahrnuje, a jaký zlomek je pokryt v rámci této diplomové práce. Různorodost filmového práva je totiž právě to, co mě přimělo zvolit si toto téma, společně s motivací zabývat se z právního hlediska smlouvami, se kterými jsem se setkala v rámci (amatérské) praxe. Tématu filmového práva jsem se

věnovala už v minulosti v rámci Studentské vědecké odborné činnosti¹ a formou příspěvku na konferenci Cofola.²

Postup zpracování předkládaného tématu se liší v první a druhé tematické části práce. V první části je kromě právních předpisů hojně využívaná odborná literatura, ať už ve formě komentářů, monografií či sborníků. Materie zpracovaná v prvních pěti kapitolách je v literatuře zevrubně pokryta a jednotlivé prameny se často překrývají. K vypracování druhé části bylo nutné přistoupit odlišně, protože značná část použité literatury byla vydána před rekodifikací soukromého práva nebo reflektuje jenom určitou část problematiky. Kupříkladu publikace Ivana Davida „*Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*“³ pokrývá všechny myslitelné aspekty filmového práva, nicméně smluvním vztahům se věnuje jen minimálně. „*Smlouvy v divadelní praxi*“⁴ od autorského kolektivu Vojtěcha Chloupka, Viktora Košuta a Jiřího Srstky zase představuje jednotlivé smluvní typy, nicméně se zaměřením na specifika divadelní produkce. Obě dvě publikace mi poskytly cenné vodítko pro vypracování této práce. Vůbec nejdůležitějším zdrojem však byl samotný občanský zákoník a komentář k němu, potažmo zákon autorský. Odbornou literaturu vztahující se k úpravě před rekodifikací jsem se snažila aplikovat na současné vztahy pokud možno kriticky.

---

¹ IX. Ročník soutěže SVOČ (2015/2016) na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, sekce Práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního, obhajoba proběhla 14. 6. 2016, dostupné online na: svoc.prf.cuni.cz

² XI. Ročník konference Cofola (2017) v Telči, pořádané Právnickou fakultou Masarykovy Univerzity, sekce Autorské právo pro 21. století: Perspektivy, vize a novelizace, konference proběhla 27.–29. 4. 2017

³ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda.

⁴ CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze.

2 FILMOVÉ PRÁVO

Hned na úvod je třeba vysvětlit, jak se v následujícím textu pracuje s pojmem „filmové právo“. Pro účely této práce je filmové právo chápáno jako soubor právních norem pojímajících všechny právní vztahy vznikající v souvislosti s tvorbou audiovizuálního díla. Tento soubor je však nekodifikovaný a samotný pojem filmové právo se v našem právním řádu nevyskytuje. V českých i zahraničních odborných právnických publikacích se ale pojem filmového práva běžně užívá. Právě tyto publikace a definice v nich obsažené poslouží k lepší orientaci v problematice.

Na našem území vyšlo množství právnických publikací na téma filmového práva v období třetí Československé republiky a Československé socialistické republiky, kdy filmový průmysl podléhal státní ingerenci. Z těchto období stojí za zmínku především dvě definice:

- V *Přehledu práva filmového* z roku 1945 je filmové právo vymezeno jako „soubor právních norem, které film (tj. výrobu filmů, obchod filmy a promítání filmů) přímo upravují nebo alespoň spoluurčují“⁵

- Publikace *Filmové právo* z roku 1959 pak vymezuje právo filmové jako „soubor předpisů upravujících výrobu, distribuci a promítání filmů“⁶

První z definic byla sepsána za účinnosti zákona č. 218/1926 Sb. o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském), který přiznával ochranu dílům „kinematografickým a obdobně vytvořeným“⁷. Jeho nástupci, zákon č. 115/1953 Sb. o právu autorském (autorský zákon), účinný v době tvorby druhé definice, a dále zákon č. 35/1965 Sb. o dílech literárních, vědeckých a uměleckých

---

⁵ KNAP, Karel. 1945. *Přehled práva filmového*, Praha, Knihovna Filmového kurýru. str.9

⁶ JABLONSKÝ, Jaroslav; LANGER, Jiří; ŠEFRNA, Václav. 1959. *Filmové právo*, Praha, Ekonomická knihovna Edičního sboru Československého filmu při Ústřední půjčovně filmů pro vnitřní potřebu a odborné zájemce. str. 8

⁷ § 4 odst. 2 č. 2 a § 37 zákona č. 218/1926 Sb. o právu autorském

(autorský zákon), operují nadto s pojmem „filmové dílo“.⁸ Kinematografickým, potažmo filmovým dílem se v těchto předpisech rozumí druh díla autorského.

Současný autorský zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jako „autorský zákon“) nahrazuje v souladu s předpisy Evropské unie a terminologií ve veřejnoprávní úpravě pojmy dílo kinematografické a dílo filmové pojmem „audiovizuální dílo“.⁹ § 2 odst. 1 autorského zákona stanoví, že příkladem díla audiovizuálního je dílo kinematografické. Výraz filmové dílo autorský zákon neužívá. Účinný autorský zákon ve svém § 62 obsahuje na rozdíl od svých předchůdců i definici audiovizuálního díla. Kromě změny pojmosloví přináší autorský zákon nově i ochranu zvukově obrazového záznamu, jakožto záznamu audiovizuálního díla¹⁰.

Výše uvedené definice je tak potřeba vykládat obezřetně, s přihlédnutím ke změně v terminologii. Příléhavých definic s pozdějším datem je však nedostatek. Proto se i nejnovější¹¹ odborné publikaci věnující se filmovému právu s názvem *Filmové právo, autorskoprávní perspektiva* odkazuje na definice staršího data.¹² Autor publikace pak přichází s definicí vlastní:

„Filmovým právem ... obecně rozumím nekodifikovaný (tedy neupravený v jediném souborném právním předpise) a různorodý soubor norem ze soukromo-i veřejnoprávní oblasti, jejichž společným jmenovatelem je přímá či nepřímá regulace výroby a exploatace filmu.“ a dodává, že *„Jde především o normy z práva autorského, tedy o „filmové právo autorské“¹³.*

---

⁸ § 2 odst. 2 písm. e a § 9 zákona č. 115/1953 Sb., autorského zákona a § 2 odst. 2 a § 6 zákona č. 35/1965 Sb., autorského zákona

⁹ KRÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 46 a 182

¹⁰ § 79 autorského zákona

¹¹ V době dokončení této diplomové práce. Publikace na kterou odkazuji je z roku 2015.

¹² DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 35

¹³ Ibid.. str. 35

Autor v definici rovněž používá výrazu film, k čemuž uvádí, že je tím myšlen nehmotný statek v podobě autorského díla, tedy dílo audiovizuální dle § 62 autorského zákona, a dále že pojem film má i za účinnosti současného autorského zákona další konotace. Může jím být myšlen zvukově obrazový záznam dle § 79 autorského zákona nebo filmový pás jakožto hmotná věc.¹⁴

Tato práce pracuje s pojmem filmového práva jakožto označením pro nekodifikované odvětví soukromého a veřejného práva v souladu s definicí uvedenou v publikaci *Filmové právo, autorskoprávní perspektiva*. Toto označení považuji za tak hluboce zakořeněné v právní doktríně, že jsem se jej rozhodla použít i přes změny v terminologii používané v relevantních právních předpisech.

Na rozdíl od uvedené publikace však tato práce dále používá zákonné pojmosloví, tak jak vychází z autorského zákona. Místo souhrnného označení film tak rozlišuje mezi dílem audiovizuálním, zvukově obrazovým záznamem, dílem audiovizuálně užitým, audiovizuálně užitým uměleckým výkonem a filmem jakožto hmotným předmětem.

Definice audiovizuálního díla, zvukově obrazového záznamu a jejich vymezení oproti dílu filmovému a kinematografickému, a definice dalších souvisejících pojmů, jako díla audiovizuálně užitého a audiovizuálně užitého uměleckého výkonu, budou podrobně rozebrány ve čtvrté a páté kapitole této práce.

---

¹⁴ Ibid. str. 44

3 PRAMENY FILMOVÉHO PRÁVA

Cílem této kapitoly je shrnout prameny, ve kterých jsou obsaženy předpisy filmového práva. Pramenem práva je třeba chápat státem uznávanou formu, ve které nalézáme právo. Mezi tyto prameny pak patří zákony, vyhlášky a nařízení, tříděné v tomto pořadí hierarchicky podle orgánu, který je vydal. Kromě českých pramenů práva jsou čím dál více relevantní, autorské právo nevyjímaje, mezinárodní prameny, jako jsou mezinárodní smlouvy (úmluvy, pakty atd.) a komunitární předpisy (předpisy vydávané Evropskou unií, již je Česká republika členem).

Jak již bylo uvedeno, filmové právo je nekodifikované, je upraveno v různých právních předpisech, a to jak v předpisech soukromoprávních, tak veřejnoprávních.

Příčinu můžeme hledat v komplexitě vztahů vznikajících při tvorbě a následném užití audiovizuálního díla, které vyžadují jak úpravu v rámci soukromého práva, tak nástroje státní ingerence správní, trestní i ústavní. Rovněž je třeba vzít v potaz dynamický vývoj práv duševního vlastnictví související se vznikem informační společnosti, který vedl k potřebě relevantní právní předpisy revidovat, čímž došlo k dalšímu roztržštění úpravy.

3.1 VEŘEJNOPRÁVNÍ PRAMENY

Za veřejnoprávní považujeme ty právní normy, které jsou autoritativně určeny orgány veřejné moci. Typicky mají kogentní charakter, a nelze se od nich proto odchýlit. Mezi orgánem veřejné moci a účastníkem právního vztahu je nerovnocenné postavení.

3.1.1 ÚSTAVNÍ PRAMENY

Z ústavního pořádku si naši pozornost zaslouží ustanovení dvou zákonů. Ústavy České republiky vyhlášené zákonem č. 1/1993 Sb. (dále jako „Ústava“) a Listiny základních práv a svobod vyhlášené zákonem č. 2/1993 Sb. (dále jako „Listina“).

Česká ústavní, zákonná a podzákonná ochrana výsledků tvůrčí činnosti je založena na čl. 34 odst. 1 Listiny.¹⁵ Ochranou výsledků tvůrčí duševní činnosti rozumíme ochranu uměleckých, vědeckých nebo technických výtvorů. Listina normativně nevyjmenovává tvůrčí práva.¹⁶ Poskytuje tak do budoucna ochranu všem výsledkům tvůrčí činnosti, i těm, které právní řád ještě nezná.

Toto základní lidské právo (definované v čl. 34 odst. 41 Listiny) zaručuje český právní řád především prostřednictvím autorského zákona (ten chrání právo autorské a práva související s právem autorským) a souvisejících předpisů.¹⁷ Nicméně lze se ho, stejně jako všech ústavně zaručených práv, dovolat i samostatně, bez návaznosti na podústavní předpisy, a to u Ústavního soudu.

Ústavní právo dané čl. 34 odst. 1 Listiny je univerzální. Požívá ho tak každý, kdo se nachází na území České republiky, tedy i cizinec, jak utvrzuje čl. 42 odst. 2 Listiny. Toto ustanovení navazuje na obecnou ochranu nehmotných statků¹⁸ daných čl. 11¹⁹ a čl. 10²⁰ Listiny.

S ochranou autorských práv také úzce souvisí svoboda umělecké tvorby zaručená čl. 15 odst. 2 Listiny a svoboda projevu v čl. 17 Listiny.

Články Ústavy se ochraně nehmotných statků nevěnují, přesto je pro autorské právo důležité jedno její ustanovení, a to článek čl. 10, který zakotvuje vázanost mezinárodními smlouvami.

---

¹⁵ TELEČ, I. 2002. *Přehled práva duševního vlastnictví 1*, Brno, Doplněk. str. 69

¹⁶ Ibid. str. 69

¹⁷ Dále je prostřednictvím příslušných zákonů chráněno právo patentové, užitně vzorové, průmyslově vzorové, právo topografií polovodičových výrobků, právo odrůd rostlin a právo zlepšovatelské.

¹⁸ Více k pojmu nehmotný statek níže.

¹⁹ Ochrana nehmotných práv majetkových.

²⁰ Ochrana nehmotných práv osobnostních.

3.2 SOUKROMOPRÁVNÍ PRAMENY

Soukromým právem rozumíme ta ustanovení právního řádu, která upravují práva a povinnosti osob, jež jsou vůči sobě z hlediska práva v rovnocenném postavení.

3.2.1 AUTORSKÝ ZÁKON

Jak bylo řečeno v první kapitole, filmové právo je především podmnožinou práva autorského, neboť předmětem filmového práva je audiovizuální dílo, které požívá ochrany autorského práva.²¹ Výchozím soukromoprávním předpisem upravujícím normy autorského práva je autorský zákon.²² Autorský zákon celistvě upravuje autorská práva, práva související s autorským právem a prostředky ochrany a kolektivní správu těchto práv.²³

Slovy Aleše Rozehnal: *„Autorské právo je souborem zvláštních soukromoprávních oprávnění a zákazů, přičemž částečně zasahuje do veřejnoprávních vztahů ... Autorské právo upravuje práva autora k jeho dílu, práva související s právem autorským ... Autorská práva jsou speciálními osobnostními právy, jejichž nositelem ... [je] pouze osoba, která se na základě výsledků své tvůrčí činnosti stala autorem.“*²⁴

Autorské právo je souhrn soukromoprávních norem, poskytujících ochranu právním statkům tzv. nehmotné povahy, tedy ochranu literárním, jiným uměleckým a vědeckým dílům jakožto výsledkům duševní tvůrčí činnosti fyzických osob.²⁵

---

²¹ § 2 odst. 1 autorského zákona

²² Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých předpisů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²³ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. IX

²⁴ ROZEHNAL, A. 2015. *Mediální právo*. 2. vyd, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. str. 387

²⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 30 Cdo 739/2007: *„Právo autorské je v objektivním smyslu tvořeno souhrnem soukromoprávních norem upravujících absolutní (zákonnou) ochranu literárních, jiných uměleckých a vědeckých děl (jako statků nehmotné povahy), které jsou výsledky duševní tvůrčí činnosti fyzických osob. Tato ochrana je poskytována prostřednictvím normování vztahů vznikajících z příslušné duševní tvořivé činnosti, tzn. vztahů týkajících se vytvoření děl a jejich veřejného nebo jiného*

Právy ke statkům nehmotné povahy rozumíme práva, která mohou obecně existovat i bez vazby na hmatatelný předmět. Dílo však musí být způsobilé k tomu, aby ho mohly vnímat cizí osoby. Za dílo tak nemůžeme považovat myšlenku, která ještě neopustila hlavu svého autora. Některá autorská díla nelze vnímat bez toho, aniž by byla zachycena na hmotný substrát, což je i případ díla audiovizuálního.

Ochrana audiovizuálních děl má své místo v autorském právu již od roku 1926, kdy byla přiznána ochrana autorským dílům kinematografickým (pojem audiovizuální dílo používá až současný autorský zákon, jak bylo zmíněno v první kapitole) a obdobně vytvořeným. Bylo tak učiněno československým zákonem č. 218/1926 Sb., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým. Předchůdce tohoto zákona z roku 1895 pak díla kinematografická ještě neznal, neboť první předvedení kinematografu na našem území proběhlo až v roce 1896.²⁶

3.2.2 OBČANSKÝ ZÁKONÍK

Autorská práva jsou specifickými právy soukromoprávní povahy. Pod relevantní normy neřadíme pouze normy práva autorského, nýbrž i ustanovení obecná ze zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jako „občanský zákoník“), jakožto hlavního pramene českých právních norem soukromoprávního charakteru.

Pro potřeby této práce je nejdůležitější část čtvrtá občanského zákoníku, konkrétně pak hlava první věnovaná relativním majetkovým právům. Je však třeba mít na paměti, že tato konkrétní ustanovení je třeba posuzovat v kontextu celého občanského zákoníku, zejména pak společně s obecnými zásadami uvedenými v §§1-14 v části první a v souladu s ustanoveními o právním jednání uvedenými v hlavě páté. Zařazení těchto zásad do textu zákona představuje zásadní proměnu oproti předchozí úpravě v zákoně č. 40/1964 Sb., občanském zákoníku.

---

užití. Formálně je právo autorské vyjádřeno zejména v autorském zákoně, jakož i v některých sekundárních předpisech“.

²⁶ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 70–71

Základ úpravy samotných práv k věcem nehmotným, která jsou předmětem autorského zákona, je položen v části třetí, věnované absolutním majetkovým právům, konkrétně pak v hlavě druhé věnované věcným právům.

Právní vztahy vznikající v oblasti autorského práva se budou obecně řídit ustanoveními a instituty obsaženými v občanském zákoníku, pakliže autorský zákon nebude obsahovat jejich zvláštní úpravu. Pokud taková speciální ustanovení autorský zákon obsahovat bude, primární je úprava obsažená v něm a je nutné se jí řídit. Úprava autorského zákona je *lex specialis* vůči úpravě občanského zákoníku.

Rekodifikace soukromého práva přinesla významnou úpravu pro smluvní právo autorské. Úprava licenčních smluv, vyjma smluv uzavíraných kolektivním správcem, se přesunula novelou autorského zákona s účinností od 1. 1. 2014 z autorského zákona do občanského zákoníku. Úprava typového smluvního licenčního závazku je k nalezení v ustanoveních § 2358 až 2386 občanského zákoníku. Mimosmluvní užití jsou nadále předmětem autorského zákona, a to v § 29 a násl.²⁷

Z obecných ustanovení souvisejících s právem autorským je třeba zmínit především následující instituty obsažené v občanském zákoníku: 1) ustanovení týkající se majetkových vztahů²⁸ a 2) ustanovení o vymezení rozsahu věcných práv, která se podle § 496 odst. 2 občanského zákoníku vztahují jak na věci hmotné, tak i nehmotné.

Pomocí úpravy občanského zákoníku chráníme také právo na ochranu osobnosti. Ochrana osobnosti úzce souvisí s autorskými právy, rozdíl spočívá v tom, že, „*autorské právo poskytuje ochranu pouze kvalifikovaným nehmotným statkům, které naplňují pojmové znaky autorského díla. V praxi je ovšem těžké rozlišit, kdy [jsou díla] pouze projevem osobní povahy ve smyslu občanského zákoníku a kdy už naplňují znaky autorského díla podle autorského zákona.*“²⁹ Pakliže se nelze domct ochrany práv k výsledku tvůrčí činnosti, protože nesplňuje kumulativní znaky v zákoně autorském

---

²⁷ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2012. Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: JAKL, L. (ed.) *Nový Občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Praha. str. 69

²⁸ §9 odst. 2 občanského zákoníku

²⁹ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 41

a nepoživá tak jeho ochrany, je jedinou cestou dovolat se úpravy v občanském zákoníku.

3.2.3 DALŠÍ NÁRODNÍ PRAMENY

Na zákonné úrovni pak stát zasahuje do normotvorby ještě prostřednictvím dalších právních předpisů³⁰, zejména z oblasti práva správního. Úpravu stát provádí například skrze zákon o audiovizí³¹, mediální zákon³², zákon o regulaci reklamy³³ a předpisy související.

Mediální zákon a zákon o audiovizí lze souhrnně podřadit pod právo mediální. Pod tímto pojmem rozumíme zvláštní odvětví správního práva, které se zabývá formami šíření sdělení veřejnosti a obsahem těchto sdělení.³⁴ Do mediálního práva jsou v širším smyslu zahrnovány i soukromoprávní normy autorského práva. Převážně kogentní ustanovení pak slouží ke státní regulaci médií, tedy k regulaci prostředků masové komunikace a jejich vysílatelů či vydavatelů. Stejně tak pod mediální zákon a zákon o audiovizí spadají i výrobci prvotních záznamů audiovizuálních děl a distributoři.³⁵

Nesmíme pak zapomínat, že svou roli mají i pracovněprávní předpisy obsažené v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, a předpisy upravující samostatné podnikání, viz zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákoník).

---

³⁰ Výčet relevantních právních předpisů viz HRABÁNEK, J. 2009. *Film z hlediska autorského práva: otázky a odpovědi*, epravo.cz: <http://www.epravo.cz/top/clanky/film-z-hlediska-autorskeho-prava-otazky-a-odpovedi-55613.html> [28. 8. 2017].

³¹ Zákon č. 496/2012 Sb. o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů

³² Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (mediální zákon).

³³ Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ ROZEHNAL, A. 2015. *Mediální právo*. 2. vyd. Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. str. 10

³⁵ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 40

3.2.4 OCHRANA AUTORSKÝCH PRÁV

Pokud dojde k porušení autorských práv, ochrana je pak garantována několikerým způsobem, a to jak soukromoprávním, tak veřejnoprávním. K nápravě situace lze primárně dojít pomocí předpisů práva občanského, například pomocí institutů náhrady škody a ušlého zisku. Rovněž se na autorská práva vztahuje soukromoprávní ochrana v rámci hospodářské soutěže a práva proti nekalé soutěži.

Dále pak poskytuje ochranu právo trestní a správní. V zákoně č. 40/2009 Sb., trestním zákoníku, nalezneme pod trestnými činy proti průmyslovým právům a autorskému právu celkem čtyři skutkové podstaty, dvě sloužící k ochraně autorského práva a práv souvisejících. (§ 270 a § 271 trestního zákoníku) Předpisy správního práva se aplikují na zásahy nižší společenské nebezpečnosti. Postup v přestupkovém řízení se bude řídit zákonem č. 250/2016 Sb., zákonem o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Jednotlivé skutkové podstaty přestupků a správních deliktů proti právům garantovaným autorským zákonem jsou od novely autorského zákona č. 250/2006 Sb. obsaženy přímo v autorském zákoně v §§ 105a, 105b a společná ustanovení pak v § 105c.

3.2.5 MEZINÁRODNÍ PRAMENY

Zdrojem mezinárodních norem jsou mezinárodní smlouvy, bilaterální i multilaterální. Mezinárodní úprava je významná zejména pro ty autorskoprávní vztahy, ve kterých vystupují účastníci řídící se různými právními režimy.³⁶ Mezi nejvýznamnější mezinárodní smlouvy v oblasti ochrany nehmotných statků, jichž je Česká republika signatářem, patří:

- Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. 9. 1886, vyhlášená za Československé republiky předpisem č. 401/1921 Sb. z. a. n. s účinností od 22. 2. 1921,

---

³⁶ HRABÁNEK, J. 2011. *Film z hlediska autorského práva*, Praha, Leges. str. 37

- Všeobecná úmluva o právu autorském ze dne 29. 12. 1959, vyhlášená za Československé socialistické republiky předpisem č. 2/1960 Sb. s účinností od 6. 1. 1960,
- Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací ze dne 18. 9. 1964, vyhlášená za Československé socialistické republiky předpisem č. 192/1964 Sb.,
- Ženevská úmluva o ochraně výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému rozmnožování jejich zvukových záznamů ze dne 18. 2. 1985, vyhlášená za České socialistické republiky předpisem č. 32/1985 Sb.,
- Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví (TRIPS) ze dne 15. 4. 1994, jejíž vznik se vázal na dohodu o vytvoření World Trade Organization (WTO), již byla Česká republika signatářem,
- Úmluva o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl ze dne 18. 4. 1989, jejíž účinnost byla pozastavena,
- Smlouva světové organizace duševního vlastnictví o autorském právu (WIPO) ze dne 20. 12. 1996, k níž Česká republika přistoupila dne 20. 12. 2002 a vyhlásila předpisem č. 33/2002 Sb. m. s.,
- Smlouva světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a zvukových záznamech ze dne 20. 12. 1996, účinná v České republice od 20. 5. 2002, vyhlášená předpisem č. 48/2002 Sb. m. s.

3.2.6 PRAMENY PRÁVA EVROPSKÉ UNIE

Česká republika je od 1. 5. 2004 členem Evropské Unie („EU“) a její předpisy jsou pro ni závazné. Autorské právo patří mezi jednu z oblastí hojně harmonizovanou nařízeními a směrnicemi Evropské Unie. Nařízení jsou přímo aplikovatelnými předpisy, směrnice se transponují do národních právních řádů. Následující výčet obsahuje všechny směrnice a nařízení práva EU relevantní z hlediska autorského práva:

- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících ze dne 12. 12. 2006, upravena Směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2011/77/EU,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/29/ES o harmonizaci některých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti ze dne 22. 5. 2001,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/115/ES o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem ze dne 12. 12. 2006,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES o prosaditelnosti práv duševního vlastnictví ze dne 29. 4. 2004,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/31/ES o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu ze dne 8. 6. 2000,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/84/ES o právu na opětovný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla ze dne 27. 9. 2001,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/24/ES o právní ochraně počítačových programů ze dne 23. 4. 2009,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 96/9/ES o právní ochraně databází ze dne 11. 3. 1996,
- směrnice Rady č. 93/83/EHS o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu ze dne 27. 9. 1993,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/84/ES o právní ochraně služeb s podmíněným přístupem a služeb tvořených podmíněným přístupem ze dne 20. 11. 1998,

- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2010/13/EU o audiovizuálních mediálních službách ze dne 10. 3. 2010,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/26/EU o kolektivní správě ze dne 26. února 2014,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2013/608 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 12. 6. 2013,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1128 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu ze dne 14. června 2017.

4 ZÁKLADNÍ INSTITUTY AUTORSKÉHO PRÁVA

Autorský zákon upravuje práva autora k jeho dílu (§ 1 písm. a) autorského zákona), práva související s právem autorským (§ 1 písm. b), právo pořizovatele k jím pořízené databázi (§ 1 písm. c), ochranu práv podle toho zákona (§ 1 písm. d) a kolektivní správu práv autorských a práv souvisejících (§ 1 písm. e). S některými pojmy a instituty autorského práva, s nimiž se bude v této diplomové práci dále pracovat, tato kapitola seznámí čtenáře podrobněji.

4.1 AUTORSKÉ DÍLO

Předmětem autorského práva je: „... *dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam ...*“ (§ 2 odst. 1 autorského zákona)

Citovaný úsek stanovuje kogentní podmínky, které musí splnit dílo, aby bylo chráněno jako dílo autorské. Po tuto generální klauzuli pak spadají díla vyčtená v pokračování § 2 odst. 1 autorského zákona, avšak tento výčet je pouze demonstrativní.³⁷ Ve výčtu jsou obsaženy tradiční druhy autorských děl.³⁸

Audiovizuální dílo je výslovně uvedeno v tomto demonstrativním výčtu jako druh díla autorského. Přesná formulace zní „...*dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické...*“

Byť zákon stanoví jako obligatorní podmínku pouze objektivně vnímatelnou podobu, nikoliv vázanost na hmotný substrát, audiovizuální dílo nelze vnímat, aniž by bylo zachyceno na hmotném nosiči či v elektronické podobě. Oproti tomu např. báseň lze přednést a píseň zapět, aniž by byly zachyceny na hmotném nosiči. Aby autorské dílo naplnilo zákonné znaky audiovizuálního díla v § 62 odst. 1 autorského zákona, musí

---

³⁷ KRÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 41

³⁸ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 5

být zaznamenáno. Předmětem autorskoprávní ochrany je však vždy právě nehmotný statek³⁹, který je potřeba odlišit od nosiče, na kterém je dílo vyjádřeno.

4.2 VZNIK AUTORSKÉHO PRÁVA

Dle § 9 odst. 1 autorského zákona autorské právo vzniká v okamžiku, kdy autorské dílo opustí sféru autora v objektivně vnímatelné podobě, jak je popsána výše. Časová trvanlivost zachycení díla není rozhodná. Ochrana autorských děl nepodléhá registraci a na rozdíl od práv průmyslových vzniká automaticky ve chvíli, kdy dílo nabyde podoby, ve které je způsobilé být vnímáno lidskými smysly.

U většiny autorských děl není pochyb, kdy došlo k dokončení díla. Bylo-li například domalováno nebo dopsáno. Určení doby vzniku audiovizuálního díla je složitější. Přebývá názor, že audiovizuální dílo vzniká v okamžiku, kdy je natočený materiál sestříhán do své konečné podoby.⁴⁰

4.3 SUBJEKTY AUTORSKÉHO PRÁVA

Fyzická osoba, která dílo vytvořila vlastní tvůrčí činností, je jeho autorem. Tak je výslovně uvedeno v § 5 odst. 1 autorského zákona. Zákon nepřiznává možnost být autorem právnické osobě, jak je umožněno např. v právu angloamerickém.⁴¹ Autorské právo přísluší pouze individuální osobě, jíž je autor díla, a ukládá *erga omnes* povinnost se zdržet neoprávněných zásahů do oprávnění nositele autorského práva.⁴²

Autorský zákon zakládá v § 63 nevyvratitelnou domněnku autorství audiovizuálního díla, když autorem stanovuje režiséra. Následující kapitola se věnuje tomuto ustanovení podrobněji.

---

³⁹ Ibid. str. 5

⁴⁰ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 54

⁴¹ CHALOUPOKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 13

⁴² Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. Zn. 30 Cdo 739/2007

Pokud dílo vzniklo společnou tvůrčí činností dvou nebo více autorů do doby dokončení díla jako dílo jediné, přísluší autorská práva všem autorům společně a nerozdílně. (§ 8 odst. 1 autorského zákona). Spoluautorství vzniká obvykle spoluprací v témže oboru.⁴³

Nositelem autorských práv, tedy práv osobnostních a majetkových, jak budou rozebrány níže, je jediné autor díla. Ostatním osobám pak zákon svěřuje pouze výkon práva autorského⁴⁴, a to jenom jeho majetkové části. Osobnostní práva jsou nerozlučně spjata s osobou autora a jeho smrtí zanikají. Rozlišujeme 1) právo k výkonu majetkových práv, včetně práva dílo užit, které lze nabýt ze zákona a 2) oprávnění k výkonu práva dílo užit, které vzniká smluvně a výjimečně ze zákona (případy mimosmluvních užití).⁴⁵

Právo k výkonu majetkových práv nabývá ze zákona především zaměstnavatel (§ 58 autorského zákona), v některých případech vzniká ze zákona v souvislosti s dílem vzniklým na základě smlouvy o dílo (§ 60 autorského zákona), či u děl kolektivních (§59 autorského zákona).⁴⁶

Autorská práva majetková mohou být rovněž předmětem dědění, popřípadě mohou připadnout státu jako odúmrt'. I v případě přechodu autorských práv na dědice se však jedná jen o derivativní nabytí; tedy odvozené od autora. Ani dědic není původním nositelem autorských práv.

Osobnostní práva jsou nerozlučně spjata s osobou autora a jeho smrtí zanikají. Zároveň však § 11 odst. 5 autorského zákona zakotvuje právo se domáhat ochrany těchto práv. Dá se též hovořit o výkonu postmortální ochrany díla.⁴⁷

---

⁴³ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 17

⁴⁴ Ibid. str. 13

⁴⁵ KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 64

⁴⁶ Ibid. str. 64

⁴⁷ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2006. *Přehled práva duševního vlastnictví 2*, Brno, Doplněk. str. 34

4.4 OBSAH AUTORSKÉHO PRÁVA

Právo autorské je založeno na dualistické koncepci, zahrnuje výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková (§ 10 autorského zákona). Práva osobnostní i práva majetková jsou nepřevoditelná a autor se jich nemůže vzdát. Osobnostní práva ale zanikají smrtí autora, zatímco práva majetková jsou předmětem dědictví. K výkonu majetkových práv může autor udělit oprávnění jiné osobě, osobnostní práva nemůže vykonávat nikdo jiný mimo osobu autora.⁴⁸

4.4.1 OSOBNOSTNÍ PRÁVA

Osobnostní práva jsou upravena v § 11 autorského zákona. Zahrnují právo autora rozhodnout o zveřejnění svého díla (§ 11 odst. 1), osobovat si autorství (§ 11 odst. 2) a právo na nedotknutelnost jeho díla a na autorský dohled (§ 11 odst. 3). § 11 odst. 5 dále stanoví, že po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu, a dále že osoby autorovi blízké či kolektivní správci⁴⁹ se mohou domáhat ochrany autorství, a to i po uplynutí doby trvání majetkových práv.

4.4.2 MAJETKOVÁ PRÁVA

Majetková práva autora upravují §§ 12–25a autorského zákona. Garantují autorovi právo dílo užít a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu těchto práv. Jiná osoba může dílo užít bez tohoto oprávnění jenom na základě zákonné licence nebo v případech volného užití⁵⁰, která jsou vymezeny v §§ 30–39 autorského zákona.

§ 12 odst. 4 autorského poskytuje neuzavřený výčet způsobů užití autorského díla a odkazuje na další ustanovení, která o těchto právech pojednávají. Právem dílo užít je zejména:

- právo na rozmnožování díla (§ 13),

---

⁴⁸ ROZEHNAL, A. 2015. *Mediální právo*. 2. vyd, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. str. 396-397

⁴⁹ Ibid. str. 396

⁵⁰ Ibid. str. 397

- právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 14),
- právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 15),
- právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 16),
- právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 17),
- právo na sdělování díla veřejnosti (§ 18), zejména:
  - o právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla (§ 19 a § 20),
  - o právo na vysílání díla rozhlasem či televizí (§ 21),
  - o právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla (§ 22),
  - o právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla (§ 23).

Jedná se pouze o demonstrativní výčet. Za užití díla lze považovat libovolné nakládání s dílem⁵¹, ledaže jde o užití pro osobní potřebu⁵², při které je naplňován účel vzniku díla, tedy vnímání lidskými smysly⁵³.

Dalšími majetkovými právy, odlišnými od práva dílo užít, jsou:

- právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého (§ 24),
- právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu (§ 25),
- právo na odměnu v souvislosti s pronájmem originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 25a).

Udělí-li autor oprávnění k výkonu autorských práv jiné osobě, nezaniká mu právo dílo užít, avšak je povinen strpět zásah do tohoto práva od osoby, které poskytl oprávnění. Rozsah tohoto zásahu pak odvisí od smlouvy mezi autorem a oprávněným.

---

⁵¹ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 25

⁵² KRÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 88

⁵³ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 25

4.5 DOBA TRVÁNÍ AUTORSKÝCH PRÁV

Osobnostní práva zanikají smrtí autora. Doba ochrany majetkových práv je určena zákonem. § 27 odst. 1 autorského zákona stanoví, že majetková práva autorská trvají po dobu autorova života a nadále 70 let po jeho smrti. 70letá ochranná doba se do českého autorského práva dostala v souladu s právem EU. Ustanovení Směrnice 2006/116/ES o době ochrany práva autorského a některých práv příbuzných rozšířilo dobu ochrany z původních 50 let, jak zavedla Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. 9. 1886 („Bernská úmluva“), se zohledněním prodlužování průměrné délky života.⁵⁴ Tato ochranná doba platí i pro díla spoluautorská, přičemž sedmdesátiletá ochranná doba se počítá od smrti toho ze spoluautorů, který zemřel jako poslední (§ 27 odst. 2 autorského zákona).

Děl audiovizuálních se pak týká speciální úprava v §27 odst. 5 autorského zákona ve znění: *„Doba trvání majetkových práv k dílu audiovizuálnímu se počítá od smrti poslední přeživší z následujících osob: režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvláště vytvořené pro užití v audiovizuálním díle.“*

Toto ustanovení se do autorského zákona zapracovalo rovněž za účelem sjednocení české právní úpravy s unijními předpisy.⁵⁵ Český právní řád zná jenom jednoho autora audiovizuálního díla, a to režiséra. Způsob počítání doby ochrany podle současného znění § 27 odst. 5 autorského zákona tak může být překvapující. Autorskoprávní úprava je však v otázce autorství audiovizuálních děl napříč EU neucelená, přestože za autora děl audiovizuálních je i v zahraničí převážně považován právě režisér. Pro zajištění doby ochrany aplikovatelné všemi členskými státy je tak potřeba pokrýt všechny možnosti. Sjednocení doby ochrany je jednou z nezbytných podmínek pro zajištění funkcí jednotného audiovizuálního trhu.

Problematická byla nejenom otázka autorství a její rozdílné pojetí v rámci EU, ale například i stanovení momentu, od kterého se doba ochrany počítá. Zatímco u nás se standardně oněch 50 let dle Bernské úmluvy (a dříve 25 let) doby ochrany počítalo od

---

⁵⁴ Ibid. str. 51

⁵⁵ Ibid. str. 52

autorovy smrti, v UK, Irsku a i v některých dalších státech kontinentální Evropy (Itálie, Lucembursko, Portugalsko) se doba ochrany pro „filmy“ počítala od data produkce, vydání nebo sdílení veřejnosti.⁵⁶ Tím vznikaly nezanedbatelné rozdíly v autorských právech napříč evropskými státy, které ztěžovaly obchod s audiovizuálními díly.

Historicky lze zaznamenat tendenci dobu ochrany autorských děl prodlužovat. Cílem je několikagenerační ochrana. Příjem z autorského díla by měl náležet ještě dvěma generacím dědiců. Jak již bylo řečeno výše, Bernská úmluva sjednotila dobu ochrany na 50 let. U nás však platila výjimečná doba ochrany pro díla audiovizuální, a to jak v autorském zákoně z roku 1953, tak v tom z roku 1965. Tato doba ochrany čítala 25 let. U 25leté doby ochrany pak zůstaly naše autorskoprávní předpisy i po přistoupení Československé socialistické republiky k Bernské úmluvě v roce 1980 a k prodloužení doby ochrany došlo až novelou tehdejšího autorského zákona zákonem č. 89/1990 Sb.⁵⁷

4.6 PRÁVA SOUVISEJÍCÍ S PRÁVEM AUTORSKÝM

Předmětem úpravy autorského zákona nejsou jen autorská díla, viz výše, ale též práva související s právem autorským, jak stanoví § 2 písm. b) autorského zákona. Mezi práva související s právem autorským patří:

- práva výkonného umělce k uměleckému výkonu (§§ 67–84),
- právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu (§§ 75–78),
- právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho prvotnímu záznamu (§§ 79–82),
- právo rozhlasového a televizního vysílatele k jeho původnímu vysílání (§§ 83–86),
- právo zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv (§§ 87a),

---

⁵⁶ PASCAL, K. 2002. *Film Copyright in the European Union*. Cambridge, Cambridge University Press. str. 120

⁵⁷ KRÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. 1994. Problematika ochrany autorských práv u děl filmových a děl vyjádřených podobným způsobem. *Průmyslové vlastnictví*, č. 9. str. 257–260.

- právo nakladatele na odměnu (§§ 87),

Vzhledem k tématu práce není potřeba probírat dopodrobna všechna tato práva, ale pouze některá.

4.7 PRÁVA VÝKONNÉHO UMĚLCE K UMĚLECKÉMU VÝKONU

Výkonným umělcem je fyzická osoba (§ 67 odst. 2 autorského zákona). Umělecký výkon je činnost osobnostní povahy.⁵⁸ Jedná se o „... výkon herce, zpěváka, hudebníka, tanečníka, dirigenta, sbormistra, režiséra nebo jiné osoby, která hraje, zpívá, recituje, předvádí nebo jinak provádí umělecké dílo a výtvořiny tradiční lidové kultury. Za umělecký výkon se považuje též výkon artisty, aniž jím provádí umělecké dílo.“ (§ 67 odst. 1 autorského zákona) Jedná se tedy o provedení uměleckého díla, přičemž uměleckým dílem rozumíme i taková díla, která jsou vyňata z autorskoprávní ochrany.⁵⁹

Demonstrativní výčet doslovně uvádí režiséra jako výkonného umělce. Režisér audiovizuálních děl je však považován za autora dle § 63 autorského zákona. Tento nesoulad je jen zdánlivý. § 67 se týká režisérů odlišných od režiséra audiovizuálního díla, například režiséra divadelního představení. Pokud by však byl režírován záznam divadelního představení, o autorství režiséra ve smyslu § 63 autorského zákona by se jednal.⁶⁰ To, že divadelní režie jako taková není autorským dílem, potvrzuje judikatura.⁶¹

Práva výkonného umělce se stejně jako u autora dělí na osobnostní a majetková a částečně autorská práva kopírují. Mezi osobnostní práva patří právo rozhodnout o

---

⁵⁸ KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 202

⁵⁹ CHALOUPOKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 123

⁶⁰ Ibid. str. 124

⁶¹ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. Zn. Rc 70/2002, č. j. 3 Co 22/2001

zveřejnění svého uměleckého výkonu (§ 70). Mezi majetková právo umělecký výkon užít a udělit jinému smlouvou oprávnění k výkonu takového práva (§ 71).

Majetková práva výkonného umělce trvají 50 let od vytvoření výkonu nebo 50 let od zveřejnění záznamu tohoto výkonu, je-li zveřejněn v této době. (§ 73 autorského zákona).

4.8 PRÁVO VÝROBCE ZVUKOVĚ OBRAZOVÉHO ZÁZNAMU K JEHO PRVOTNÍMU ZÁZNAMU

Vedle ochrany nehmotného statku vytvořeného autorem, jímž je audiovizuální dílo, poskytuje autorský zákon ochranu i právu k jeho záznamu; zvukově obrazovému záznamu. I zde se však jedná o ochranu nehmotného statku, nikoliv o ochranu hmotného substrátu, na kterém je záznam zachycen.⁶² Na zvukově obrazovém záznamu nemusí být vždy zaznamenáno právě dílo audiovizuální, ale často tomu tak bude.⁶³

Zvukově obrazový záznam je v § 79 odst. 1 definován takto:

„Zvukově obrazový záznam je záznam audiovizuálního díla nebo záznam jiné řady zaznamenaných, spolu souvisejících obrazů vyvolávajících dojem pohybu, ať již doprovázených zvukem, či nikoli, vnímatelných zrakem, a jsou-li doprovázeny zvukem, vnímatelných i sluchem.“

Pojmovým znakem zvukově obrazového záznamu je zaznamenaný sled obrazů vyvolávajících dojem pohybu, tedy nikoliv statických. Naopak zvuková složka nemusí být přítomna.⁶⁴

Zatímco pojem audiovizuální dílo byl do současného autorského zákona z komunitárního práva převzat, označení pro zvukově obrazový záznam se s právem

---

⁶² CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 135

⁶³ HRABÁNEK, J. 2011. *Film z hlediska autorského práva*, Praha, Leges.

⁶⁴ KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 225

EU neshoduje. Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/115/ES o právu na pronájem a půjčování a Směrnice Evropského Parlamentu a Rady, 2006/116/ES o době ochrany autorského práva používají pro označení zvukově obrazového záznamu pojmu „film“.

Čl. 2 odst. 1 písm. c) Směrnice 2006/115/ES praví, že pro účely této směrnice se rozumí: „„, filmem“ *kinematografické či audiovizuální dílo nebo pohyblivá obrazová sekvence, bez ohledu na to, zda jsou doprovázeny zvukem či nikoliv.*“ Směrnice 2006/116/ES používá v čl. 3 odst. 3 stejnou terminologii.

§ 79 odst. 2 autorského zákona dále definuje výrobce zvukově obrazového záznamu jako fyzickou nebo právnickou osobu, která „... *na svou odpovědnost poprvé zaznamená zvuky výkonu výkonného umělce či jiné zvuky, nebo jejich vyjádření, nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba.*“

Zde stojí za povšimnutí přiznání práv i právnickým osobám, které jsou jinak pro svou neschopnost individuální tvůrčí činnosti (neboť té je schopna jenom osoba fyzická) vyloučeny z ochrany jako autoři děl. U výrobce tato překážka nevzniká.

Výrobce zvukově obrazového záznamu může, ale nemusí být shodný s výrobcem prvotního záznamu audiovizuálního díla dle § 63 odst. 3 autorského zákona. K tomu podrobněji v další kapitole.

Výrobce nemá ve vztahu ke svému záznamu osobnostní práva, pouze práva majetková podle § 80 autorského zákona. Kdokoliv je tak oprávněn záznam dále zpracovávat či upravovat.⁶⁵ Majetková práva opět v podstatě kopírují majetková práva autorská, doba jejich trvání však činí jen 50 let, stejně jako u uměleckých výkonů. Tato doba se počítá od pořízení zvukově obrazového záznamu nebo od zveřejnění tohoto záznamu, je-li tak učiněno v rámci této doby (§ 81 autorského zákona).

---

⁶⁵ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 135

Stejně jako výkonný umělec vůči svému uměleckému výkonu má i výrobce právo poskytnout smluvně oprávnění k užití zvukově obrazového záznamu jiné osobě (§ 80 odst. 1 autorského zákona).

5 POJMY FILMOVÉHO PRÁVA

Předchozí kapitola byla věnovaná základům práva autorského. V této kapitole budou podrobněji rozebrány instituty filmového práva relevantní pro tvorbu audiovizuálních děl. Pozornost si zaslouží zejména §§ 62–64 autorského zákona, které tvoří základ právní úpravy. Dále bude porovnávána terminologie užívaná v současném autorském zákoně, v autorských zákonech předcházejících a jiných relevantních právních předpisech.

5.1 AUDIOVIZUÁLNÍ DÍLO

Definici audiovizuálního díla obsahuje § 62 odst. 1 autorského zákona, ve znění:

„Audiovizuální dílo je dílo vytvořené uspořádáním děl audiovizuálně užitých, ať již zpracovaných, či nezpracovaných, které sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu, ať již doprovázených zvukem, či nikoliv, vnímatelných zrakem, a jsou-li doprovázeny zvukem, vnímatelných i sluchem.“

Jako audiovizuální dílo může být chráněno jen takové dílo, které splňuje zároveň pojmové znaky díla autorského (*„Audiovizuální dílo je dílo...“*). Uspořádání děl audiovizuálně užitých (pojem, jemuž se budeme záhy věnovat) musí být jedinečné a být výsledkem tvůrčí činnosti autora, jak je požadováno v § 2 odst. 1 autorského zákona. *„Audiovizuálním dílem není každé (pouhé) zachycení skutečnosti filmovou, televizní či jinou audiovizuální technikou.“*⁶⁶ Zachycení sportovního utkání, promoce či tanečního vystoupení, ale ani divadelní hry, tak nebude chráněno jako dílo audiovizuální dle § 62 odst. 1 autorského zákona.⁶⁷

Předmět záznamu však není určujícím kritériem, v každém jednotlivém případě tak bude potřeba zvážit jedinečnost a tvůrčí ztvárnění díla,⁶⁸ a někdy bude obtížné rozlišit

---

⁶⁶ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 588

⁶⁷ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 112

⁶⁸ TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 66

mezi dílem audiovizuálním a dílem nesplňujícím požadavky pro autorské dílo.⁶⁹ Ve výjimečném případě by tak i např. sportovní utkání mohlo být zachyceno takovým způsobem, že bude splňovat požadavky pro autorskoprávní ochranu jako dílo audiovizuální (kupříkladu by bylo natočené na základě scénáře).

Audiovizuální dílo má svého autora, jemuž náleží samostatné autorské právo k tomuto celku, které však není shodné s autorským právem autorů děl audiovizuálně užitých.⁷⁰ Jejich práva k jednotlivým zařazeným dílům nejsou dotčena právem autora audiovizuálního díla (§ 63 odst. 1 autorského zákona).

Z dikce § 62 odst. 1 autorského zákona jasně plyne, že je jako audiovizuální dílo chráněn i němý film. Zvuková složka není vyžadována, byť pojem „audiovizuální dílo“ naznačuje, že by dílo mělo být vnímáno zrakem i sluchem⁷¹, a může tak být matoucí.

Byť § 2 odst. 1 autorského zákona klade na autorské dílo podmínku pouhé objektivní vnímatelnosti (více rozebráno v příslušné kapitole výše), nikoliv podmínku být nějakým způsobem zaznamenáno na hmotném nosiči, audiovizuální dílo je z podstaty věci a ze zákonné dikce § 62 odst. 1 „... sestává z řady zaznamenaných ...“ dílem zaznamenaným na hmotném substrátu.

5.1.1 DĚLENÍ AUDIOVIZUÁLNÍCH DĚL

Autorský zákon více nerozlišuje mezi druhy audiovizuálních děl. V odborné literatuře však najdeme vodítka, jak se tradičně hledí na jejich dělení. Je ale třeba mít na paměti, že toto dělení je aplikovatelné pouze na pojetí audiovizuálního díla v národních předpisech České republiky, zatímco v dalších státech a stejně tak i na mezinárodní úrovni se k němu přistupuje odlišně.

---

⁶⁹ KRÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 183

⁷⁰ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 587

⁷¹ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 112

„Pojem audiovizuálního díla zahrnuje dle převážně užívané autorskoprávní terminologie rovněž obsahově užší termíny jako kupříkladu dílo kinematografické, film, pohyblivé obrazy, přičemž jednotlivé národní úpravy užívají tyto pojmy odlišným způsobem a rovněž je odlišně vymezují.“⁷²

Jednotlivé komentáře k autorskému zákonu obsahují různé druhy třídění audiovizuálních děl. Zde je použito dělení podle komentáře od autorského kolektivu Ivo Telce a Pavla Tůmy. Tento komentář obsahuje dělení audiovizuálních děl na „díla filmová“ a „díla vyjádřená obdobným způsobem jako díla filmová“.⁷³

Mezi díla filmová se řadí díla kinematografická, která jsou určena k užití spočívajícímu v promítání kinematografickou projekcí (typicky ve veřejných kinosálech), a filmová díla televizní, která jsou určena k vysílání televizí.⁷⁴ Pojem dílo kinematografické autorský zákon zná, neboť jej v § 2 odst. 1 uvádí jako příklad díla audiovizuálního.

Díla vyjádřená obdobným způsobem jako dílo filmové je kategorie pojímající díla televizní, odlišná od filmových děl televizních. Jedná se o specifický druh děl, určených výhradně pro televizní vysílání, které jsou zachyceny na hmotný nosič jenom přechodně, např. o živé vysílání.

Dále je vymezena otevřená kategorie „ostatní díla vyjádřená obdobným (audiovizuálním) technickým způsobem jako dílo filmové“.⁷⁵ Tato kategorie obsahuje díla, která nepatří pod žádnou z výše uvedených tradičních kategorií audiovizuálních děl nebo která ani jako umělecká forma neexistovala v době tvorby autorského zákona. Pod toto označení spadají např. díla videografická. Takovým dílem myslíme například videoart, který využívá digitální technologie k vytvoření uměleckého díla za použití obrazové složky vytvářející dojem pohybu a případně i složky zvukové.

---

⁷² TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 61-62

⁷³ TELEEC, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 588

⁷⁴ Ibid. str. 589

⁷⁵ Ibid. str. 589

5.1.2 POJEM AUDIOVIZUÁLNÍHO DÍLA

Pojem audiovizuálního díla se v českém právu ocitl až společně se současným autorským zákonem, čímž se terminologie sjednotila s komunitárním právem a jinými mezinárodními právními dokumenty. Českému právu byl do té doby známý pojem „dílo filmové“ a dílo „vyjádřené obdobným způsobem jako dílo filmové“⁷⁶, přičemž pod tento pojem obsahově spadala stejná skupina děl jako pod současnou úpravu děl audiovizuálních.

S pojmem „audiovizuální dílo“ se lze setkat i ve veřejnoprávní úpravě, která však ne vždy kopírovala významově obsah tohoto pojmu dle autorského zákona. Konkrétně v zákonu č. 237/1993 sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl bylo pojetí audiovizuálního díla jiné, než jak s ním pracuje zákon autorský.⁷⁷ Na jednu stranu užší, protože se tento zákon vztahoval pouze na díla určená k úplatnému veřejnému šíření pomocí technického zařízení⁷⁸, kdežto autorský zákon mezi díla audiovizuální řadí i díla, která k takovému šíření nejsou určená. Zároveň dikce zákona č. 237/1993 Sb. vypouštěla požadavek vlastní autorským dílům dle §2 odst. 1 autorského zákona a tím implikovala zahrnutí záznamů postrádajících tvůrčí prvek. Zákon tedy připouštěl zařazení i děl odlišných od děl audiovizuálně užitých. Tato definice je některou odbornou literaturou považována za přesnější, neboť v díle audiovizuální dochází k zařazení i jiných děl nezřídka.⁷⁹

Současný zákon č. 496/2012 sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie (zákon o audiovizi)⁸⁰ vlastní definici audiovizuálního díla neobsahuje a přejímá pojem audiovizuální dílo z § 62 autorského zákona. Pouze upřesňuje, že kinematografickým

---

⁷⁶ Ibid. str. 586

⁷⁷ Dříve známý jako zákon o audiovizi. Pod tímto pojmem však dnes rozumíme zákon č. 496/2012 sb. o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie, který nahrazuje zákon č. 241/1992 Sb. o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj kinematografie.

⁷⁸ KRŽÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 182

⁷⁹ CHALOUPOKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 112

⁸⁰ K datu dokončení této práce již po novelizaci zákonem č. 139/2016 Sb.

dílem myslí dílo audiovizuální, které je určeno ke zpřístupňování veřejnosti pomocí kinematografického přestavení (tzn. v kině nebo obdobným způsobem)⁸¹. Sjednocení definic napříč právním řádem lze rozhodně označit za pozitivní trend usnadňující orientaci v související úpravě.

5.1.3 K POJMU „FILM“

V laické mluvě bylo kdysi dílo filmové a dnes dílo audiovizuální nazýváno zkráceně jako film. Právo EU zná zase výraz film jako označení pro zvukově obrazový záznam (viz kapitola zvukově obrazový záznam). V současnosti tak můžeme vysledovat jistou terminologickou nejednotnost. Pojem film může mít tři konotace:⁸²

- označení pro nehmotný statek chráněný který je autorským dílem, tedy audiovizuální dílo dle § 62 odst. 1 autorského zákona,
- označení pro nehmotný statek chráněný právem souvisejícím s právem autorským jako zvukově obrazový záznam dle § 79 autorského zákona,
- označení pro hmotný substrát, jako je filmový pás, DVD či jiné médium, na kterém je zachycen zvukově obrazový záznam, chráněný jako věc podle ustanovení občanského zákoníku.

Ve filmové praxi je tak v právním kontextu třeba mít se na pozoru, zda se hovoří o filmu jako o audiovizuálním díle, jehož autor je chráněn autorským právem, nebo o zvukově obrazovém záznamu chráněném právem souvisejícím s právem autorským, k němuž vykonává práva jeho výrobce, popřípadě o hmotném nosiči, který vůbec není předmětem práv duševního vlastnictví.

5.2 AUTOR AUDIOVIZUÁLNÍHO DÍLA

§ 63 odst. 1 autorského zákona říká: „*Autorem audiovizuálního díla je jeho režisér. Tím nejsou dotčena práva autorů děl audiovizuálně užitých.*“ Pro srovnání, autorský zákon č. 35/1965, předchůdce současné úpravy, výslovně neuváděl, kdo je autorem

---

⁸¹ § 2 odst. 1 písm. a, b zákona o audiovizu č. 496/2012 sb. o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie

⁸² DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 44

audiovizuálního (dříve filmového) díla. Nicméně po novelizaci zákonem č. 86/1996 § 6 autorského zákona z roku 1965 říkal, že autorem je zpravidla režisér.

Audiovizuální díla jsou oproti jiným autorským dílům velmi komplexní, a to jak z právního, tak hospodářského hlediska.⁸³ Audiovizuální dílo vzniká společnou prací mnoha osob. Pro ilustraci, na vytvoření filmu se jenom ve fázi samotného natáčení podílí například: výkonný producent, vedoucí výroby, jeho asistent, asistent natáčení, asistent produkce, režisér, pomocný režisér, asistent režie, fotograf, výtvarník, architekt, choreograf, hudební skladatel, dirigent, mistr zvuku, maskér, střihač, kameraman, osvětlovač, scénárista, dramaturg. V zájmu zjednodušení právních vztahů vznikajících při tvorbě audiovizuálních děl a kvůli umožnění účelného hospodářského zhodnocení těchto děl je stanoven jediným autorem audiovizuálního díla jeho režisér.⁸⁴

Novelizací autorského zákona zákonem č. 216/2006 Sb. byl v § 63 odst. 1 vypuštěn obrat „za autora... se považuje jeho režisér“. Tento obrat nasvědčoval tomu, že se jedná o nevyvratitelnou právní domněnku⁸⁵, a tedy o prolomení zásady objektivní pravdy, která jinak prostupuje českým autorským právem.⁸⁶ Současné znění mluví ve prospěch toho, že se jedná o právní fikci.⁸⁷ Nicméně některé odborné publikace označovaly ustanovení za právní fikci i v při jeho znění předcházejícím⁸⁸, zatímco jiná literatura hovoří o nevyvratitelné právní domněnce i za současného znění „*autorem ... je jeho režisér*“.⁸⁹ Lze tedy konstatovat, že existují diskrepance mezi jednotlivými právními výklady tohoto ustanovení.

V českém právu je tak či onak autorem audiovizuálního díla vždy jen režisér. Audiovizuální dílo může být vytvořeno ve spoluautorství podle § 8 autorského zákona.

---

⁸³ TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 61

⁸⁴ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 589

⁸⁵ KRŽÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy souvisící: komentář*, Praha, Linde. str. 185

⁸⁶ HRABÁNEK, J. 2011. *Film z hlediska autorského práva*, Praha, Leges. str. 19

⁸⁷ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 597

⁸⁸ Ibid. str. 597, KRŽÍŽ, J. 2005. *Autorský zákon a předpisy souvisící: komentář*, Linde Praha. str. 185

⁸⁹ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 91, HRABÁNEK, J. 2011. *Film z hlediska autorského práva*, Praha, Leges. str. 19

Vzhledem k ustanovení § 63 odst. 1 autorského zákona však může jít pouze o osoby, které se společně podílí na režijní činnosti při vzniku audiovizuálního díla.⁹⁰ Pokud se jiná osoba, typicky scénárista, rovněž podílí na režijní činnosti ve vztahu ke konečnému celku a jedná tak nad rámec své scénáristické činnosti, může být spoluautorem díla.⁹¹

„Hlavní režisér je ... tou osobou, která tvořivě určuje konečné umělecké ztvárnění uceleného díla složeného z jednotlivých tvůrčích a jiných příspěvků, jemuž dává výsledný audiovizuálně vyjádřený scelující, usměrněný a zpravidla také jedinečný osobitý ráz.“⁹²

§ 63 odst. 3 a odst. 4 autorského zákona vymezují vztah mezi autorem audiovizuálního díla (režisérem) a pořizovatelem prvotního záznamu audiovizuálního díla. Autorský zákon vyjma koncentrace autorských práv do rukou jedné osoby zavádí také koncentraci užívacích oprávnění k dílu audiovizuálnímu a dílům audiovizuálně užitým (dle § 64 odst. 2) do rukou výrobce audiovizuálního díla.⁹³ Touto osobou bývá investor⁹⁴ neboli producent⁹⁵. *„Jedná se o osobu, která poskytnutím (shromážděním) materiálních prostředků a organizací výroby dává možnost vzniku audiovizuálního díla.“⁹⁶*

Tato osoba je povinna uzavřít s režisérem smlouvu, která ho opravňuje k pořízení záznamu audiovizuálního díla.⁹⁷ § 63 odst. 3 písm. a) pak stanovuje zákonnou domněnku, že při uzavření písemné smlouvy, a není-li stanoveno jinak, je režisérem výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla zároveň udělena výhradní a

---

⁹⁰ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 599

⁹¹ Ibid. str. 599

⁹² HRABÁNEK, J. 2011. *Film z hlediska autorského práva*, Praha, Leges. str. 19

⁹³ TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C.H.Beck. str. 64

⁹⁴ Ibid. str. 64

⁹⁵ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 110

⁹⁶ CHALOUPOKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 114

⁹⁷ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 111

neomezená licence k užití audiovizuálního díla. Více k výrobcí prvotního záznamu v pasáži věnované prvotnímu záznamu audiovizuálního díla.

5.3 DÍLO AUDIOVIZUÁLNĚ UŽITÉ

Definice díla audiovizuálně užitého se v autorském zákoně objevila až s jeho novelou⁹⁸ v ustanovení § 64. Nyní § 64 autorského zákona ve svém odst. 1 říká „*Dílem audiovizuálně užitým je jakékoliv dílo zařazené do díla audiovizuálního.*“ Důvodová zpráva k novele uvádí, že k zapracování tohoto ustanovení dochází na základě požadavků z praxe.⁹⁹

Díly audiovizuálně užitými jsou autorská díla uspořádaná do díla audiovizuálního, ať už ve zpracované nebo nezpracované podobě (§ 62 odst. 1 autorského zákona). Jde o samostatná literární nebo jiná umělecká či vědecká díla, tedy díla autorská dle § 2 odst. 1 autorského zákona, která byla užitá v souvislosti s tvorbou díla audiovizuálního.¹⁰⁰

Jako demonstrativní výčet takových děl může posloužit § 99e odst. 1 písm. b) autorského zákona, který se jinak týká rozdělování odměn z rozmnoženin zvukově obrazových záznamů. Podle toho paragrafu se jedná o díla literární, dramatická, hudebně dramatická, díla hudební, s textem nebo bez textu, díla kameramanů, architektů, scénografů, kostýmních výtvarníků, výtvarníků, díla choreografická a pantomimická.

Typickým literárním dílem audiovizuálně užitým je scénář. Podobně hudební doprovod tvořící soundtrack k dílu audiovizuálnímu je dílem audiovizuálně užitým. Od děl audiovizuálně užitých rozlišujeme ještě audiovizuálně užití výkony výkonných umělců a zvukové, jakožto i zvukově obrazové záznamy (pojmy vysvětlené v předchozí kapitole) a jiné předměty autorskoprávní ochrany, které však nejsou autorskými díly. Těm je v práci věnován prostor později.

---

⁹⁸ Zákon č. 112/2017 Sb.

⁹⁹ Důvodová zpráva ke sněmovnímu tisku č. 724/2017, vyhlášenému jako zákon č. 112/2017 Sb.

¹⁰⁰ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 52

Díla audiovizuálně užitá lze, aniž by to mělo jakékoliv právní důsledky, dělit na díla, která vznikla nezávisle na tvorbě audiovizuálního díla (např. knižní předloha), a na díla, jež byla vytvořena přímo pro jeho potřebu (např. díla kostýmních výtvarníků). Toto rozlišení však může ovlivnit druh smlouvy, která bude uzavřena s autorem takového díla audiovizuálně užitého.¹⁰¹

Díla audiovizuálně užitá lze zpracovat a zařadit do díla audiovizuálního jen se svolením autora (§ 62 odst. 2 autorského zákona). Pro toto svolení zákon nevyžaduje žádnou speciální formu. Pokud dojde k zařazení díla jako díla audiovizuálně užitého bez tohoto souhlasu, jedná se o porušení osobnostních práv autora díla¹⁰² a majetkových práv na užití díla, pakliže dojde k zachycení audiovizuálního díla na prvotní záznam, tedy i k rozmnožení neoprávněně zařazeného díla audiovizuálně užitého.¹⁰³ Souhlas autora se zařazením díla může být implicitně i licenčním oprávněním k užití díla v rozsahu a za podmínek stanovených § 64 autorského zákona, pokud není sjednáno něco jiného.¹⁰⁴

Jelikož je audiovizuální dílo tvořeno jednotlivými díly audiovizuálně užitými, tedy díly způsobilými užití i mimo audiovizuální dílo, je ze své povahy dílem hromadným, respektive kvazisouborným, vyznačujícím se vyšší uměleckou (tvůrčí) formou uspořádání jednotlivých součástí oproti úrovni tvůrčí činnosti uspořadatele souborného díla dle § 2 odst. 5 autorského zákona.¹⁰⁵

5.4 AUDIOVIZUÁLNĚ UŽITÝ UMĚLECKÝ VÝKON

Uměleckým výkonům výkonných umělců byla již věnována samostatná podkapitola. Audiovizuálně užitý umělecký výkon není zákonný pojem, nýbrž pojem

---

¹⁰¹ Ibid. str. 53

¹⁰² CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, CH Beck. str. 112

¹⁰³ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. Str. 52

¹⁰⁴ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, CH Beck. str. 113

¹⁰⁵ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 587

autorskoprávní doktríny a řídí se úpravou práv výkonných umělců k uměleckému výkonu v §§ 67–74 autorského zákona.

Úprava předchozího autorského zákona č. 35/1965 Sb. neznala pojem díla audiovizuálního (používala pojem film), ani díla audiovizuálně užitého, místo kterého používala pojem (filmová) složka (§ 6 zákona č. 35/1965 Sb.). Mezi tyto složky patřila nejenom autorská díla, ale právě i umělecké výkony a jiné předměty práv duševního vlastnictví odlišné od děl autorských.¹⁰⁶

Současný autorský zákon vylučuje zařazení audiovizuálně užitých uměleckých výkonů mezi díla audiovizuálně užitá; nejsou autorskými díly a jejich užitím se z nich taková ani nestávají. Výkonní umělci svými uměleckými výkony „pouze“ provádějí autorská díla, v tomto případě jednotlivá díla audiovizuálně užitá. Např. herec jakožto výkonný umělec podává umělecký výkon, kterým interpretuje scénář, tedy dílo audiovizuálně užitě.

Jak jejich doktrinální označení napovídá, jejich užití v dílu audiovizuálním je právě tím; způsobem užití těchto výkonů pomocí audiovizuálních technických prostředků. Výkonný umělec disponuje sadou osobnostních a majetkových práv (viz příslušná kapitola), takové užití tedy vyžaduje smluvní oprávnění k výkonu těchto práv.

Výkonní umělci tvoří tzv. obsazení audiovizuálního díla, jedná se zejména o herce. Hercem se ve filmové praxi rozumí v užším smyslu herec z povolání, v širším smyslu i herec neprofesionál (osoba mimo svou hlavní profesi), pokud interpretuje scénář. Z hlediska zákona i herec neprofesionál vytváří umělecký výkon.¹⁰⁷ Proto i s ním je potřeba uzavřít smlouvu opravňující užit jeho umělecký výkon v audiovizuálním dílu.

Oproti tomu s lidmi vystupujícími v dokumentárních audiovizuálních dílech, kteří nejsou herci, reprezentují sebe sama a neinterpretují scénář, taková smlouva být uzavřena nemusí.¹⁰⁸ Dle zkušeností z praxe nebývají takové smlouvy uzavírány ani

---

¹⁰⁶ TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 68

¹⁰⁷ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 68–69

¹⁰⁸ *Ibid.* str. 69

s tzv. komparsisty, neprofesionálními herci, kteří nemají roli, neprovádí žádné dílo audiovizuálně užitě (scénář) a jsou součástí davových scén. S těmi bývá uzavírána především dohoda o provedení práce.

V souvislosti s praxí neuzavírat licenční smlouvy ani smlouvy o vytvoření uměleckého výkonu s komparsisty a jinými neherci je záhodno upozornit na možný problém vyplývající z ustanovení § 84 a násl. občanského zákoníku určených na ochranu podoby a soukromí člověka. Člověk musí nejprve svolit se zachycením své podoby, pokud je možné na základě takového zachycení určit jeho totožnost. Zároveň platí, že pokud je svolení k zobrazení podoby uděleno za okolností, z nichž je zřejmé, že bude dále šířeno, platí, že svoluje i k jeho rozšiřování a rozmnožování (obdoba k oprávnění k užití uměleckého výkonu) (§ 85 odst. 2 občanského zákoníku).

Nicméně souhlas k použití např. zvukově obrazového záznamu své osoby (který může spočívat v užití takového záznamu v autorskoprávním smyslu) může být podle § 87 občanského zákoníku zpětně odvolán. I přes povinnost k nahrazení škody z toho vzniklé (za splnění podmínek v § 87 odst. 2 občanského zákoníku) takové odvolání povede ke značné ztrátě na straně výrobce audiovizuálního díla, protože učiní zaznamenaný materiál nepoužitelným.

Řešení představuje nahrazení jednostranného souhlasu dvoustrannou smlouvou o užití osobnostních atributů, kde bude v souladu s principem smluvní volnosti zakotvena neodvolatelnost souhlasu.¹⁰⁹

Kromě herců bývají v audiovizuálních dílech přítomni i jiní výkonní umělci, např. zpěváci, hudebníci, tanečníci, kteří provádí hudební či choreografické dílo¹¹⁰, a také artisti, jimž je postavení výkonných umělců výslovně přiznáno zákonem v § 67 odst. 1, přestože svým výkonem neprovádí žádné umělecké dílo.

---

¹⁰⁹ CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze. str. 139

¹¹⁰ Ibid. str. 69

5.5 POSTAVENÍ VÝROBCE PRVOTNÍHO ZÁZNAMU AUDIOVIZUÁLNÍHO DÍLA

Autorský zákon zná zvukově obrazový záznam podle § 79 a násl. (obecně ke zvukově obrazovému záznamu viz příslušná kapitola) a prvotní záznam audiovizuálního díla, pojem používaný v § 63 a § 64.

„Prvotním záznamem audiovizuálního díla se rozumí jeho první audiovizuální zachycení na hmotný podklad. Jedná se o záznam, který označil jeho autor za dokončený a vyslovil souhlas k jeho zveřejnění.“¹¹¹

Zatímco zvukově obrazový záznam nemusí být vždy záznamem audiovizuálního díla, obráceně platí, že prvotní záznam audiovizuálního díla je vždy zvukově obrazovým záznamem a jejich výrobce je jedna a táž osoba.¹¹² Pojem výrobce prvotního záznamu audiovizuálního díla není zákonem definován. Platí tak, že výrobcem je podle zásady objektivní pravdy ta osoba, která tento záznam sama na svou odpovědnost pořídila, nebo na jejíž podnět tak učinila jiná osoba.¹¹³ Jak bylo řečeno u obecného výkladu k zvukově obrazovým záznamům, tato osoba může být jak fyzická, tak právnická.

V rukou výrobce zvukově obrazového záznamu jsou koncentrována užívací práva k audiovizuálnímu dílu a jednotlivým dílům audiovizuálně užitým (§ 63 odst. 3 a § 64 odst. 2 autorského zákona).

„Běžné smluvní užití audiovizuálních děl by bez usnadněné koncentrace příslušných oprávnění k užití dotčených děl do rukou jedné osoby bylo vesměs komplikované, protože by třetí osoby, mající zájem o užití audiovizuálního díla, musely jednat s jednotlivými oprávněnými osobami, jichž může být celá řada.“¹¹⁴

---

¹¹¹ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 610

¹¹² TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 81

¹¹³ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 607

¹¹⁴ HRABÁNEK, J. 2011. *Film z hlediska autorského práva*, Praha, Leges. str. 20

Platí zákonná domněnka, že autor audiovizuálního díla (režisér) udělil společně s oprávněním zaznamenat audiovizuální dílo na prvotní záznam i výhradní a neomezenou licenci k audiovizuálnímu dílu (§ 63 odst. 3 písm. a). Podobně autor díla audiovizuálně užitého uděluje výrobci prvotního záznamu oprávnění k zařazení svého díla do díla audiovizuálního, oprávnění k zaznamenání díla na prvotní záznam a tím i výhradní a neomezenou licenci k užití tohoto díla. (§ 64 odst. 1 písm. a) a písm. b). V obou případech tato domněnka platí pouze, pokud nebylo sjednáno jinak.

I přes specifickou úpravu licenčního vztahu mezi autorem audiovizuálního díla, autory jednotlivých děl audiovizuálně užitých a výrobcem prvotního záznamu je tento výrobce běžným licenčním nabyvatelem.¹¹⁵

Smlouva, kterou mezi sebou autoři a výrobce uzavírají „... může mít především povahu obecné typové licenční smlouvy (§§ 2358–2389 občanského zákoníku), smlouvy o dílo (§§ 2586–2635 občanského zákoníku za použití § 61 autorského zákona), některé ze smluv podle zákoníku práce¹¹⁶ (§§ 30–77 zákoníku práce za použití § 58 autorského zákona), eventuálně smlouvy atypické neboli inominátní (§ 1746 odst. 2 občanského zákoníku).“¹¹⁷

5.6 POSTAVENÍ DALŠÍCH OSOB ČINNÝCH PŘI TVORBĚ AUDIOVIZUÁLNÍHO DÍLA

Jak bylo popsáno u podkapitoly věnované autorovi audiovizuálního díla, výroba audiovizuálního díla je velmi náročná a podílí se na ní velké množství osob. Kromě režiséra, autorů děl audiovizuálně užitých a výrobce prvotního záznamu, jsou do právních vztahů zahrnuty další osoby, jako jsou členové filmového štábu, výkonní umělci, střihači. Těmto dalším osobám už neslouží zákonná domněnka poskytnutí licence a je třeba s nimi uzavřít licenční smlouvy. Struktura právních vztahů

---

¹¹⁵ Ibid. str. 20

¹¹⁶ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

¹¹⁷ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 111

vznikajících při tvorbě audiovizuálního díla bývá znázorněna v tzv. *produkčním schématu*.¹¹⁸

5.6.1 KAMERAMANI A STŘIHAČI

Kameramani a střiháči nemohou být podle současné zákonné úpravy považováni za spoluautory audiovizuálního díla, ani pokud by jejich tvůrčí přínos výrazně ovlivnil konečnou podobu díla. Zároveň u nich bylo tradičně vyloučeno autorství děl audiovizuálně užitých, neboť výsledek jejich práce nelze užít samostatně mimo audiovizuální dílo.¹¹⁹

Dnes jsou kameramani dominantně považováni za autory děl audiovizuálně užitých,¹²⁰ čemuž svědčí i ustanovení § 99e odst. 1 písm. b) autorského zákona, kde je obsažen demonstrativní výčet autorů autorských děl a kameramani jsou jedněmi z nich. Situace střiháčů je komplikovanější, ti jsou považováni za technické pracovníky, se kterými není potřeba uzavřít licenční smlouvu. Současný stav nevyhovuje střiháčům¹²¹ a je kritizován v některé odborné právní literatuře.¹²²

Nabízí se otázka, zda neposuzovat činnost střiháčů podle jejich skutečného přínosu do audiovizuálního díla, tedy odlišovat mezi tím, kdy se jedná o osobitý a jedinečný střih (a tedy o dílo audiovizuálně užitě) a kdy o střih rutinní povahy. Střih, který není jedinečný, ale je osobitý, by zase mohl být považován za umělecký výkon.¹²³ V praxi se přístup ke střiháčům liší. Zatímco například Česká televize se střiháči licenční smlouvy neuzavírá¹²⁴, některé produkční společnosti tak činí i přes zákonné vakuum.

---

¹¹⁸ Viz např. TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 85

¹¹⁹ Ibid. str. 73

¹²⁰ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 55

¹²¹ Např. Asociace filmových střiháčů a střihaček dlouhodobě prosazuje uzavírání licenčních smluv se střiháči. Viz standardy dostupné on-line na: <http://www.asociacestrihacu.cz/o-nas/standardy/>

¹²² TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 600

¹²³ KRÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 189

¹²⁴ Zpráva ze setkání představitelů Asociace filmových střiháčů s představiteli České televize, dostupná on-line na: <http://www.asociacestrihacu.cz/zprava-z-jednani-v-ceske-televizi/>

Obdobně jako u střihačů je sporné postavení mistrů zvuku.¹²⁵

5.6.2 AUTOŘI HUDEBNÍCH DĚL AUDIOVIZUÁLNĚ UŽITÝCH

§ 64 odst. 1 stanoví výjimku pro hudební díla. Pakliže je hudební dílo použito jako dílo audiovizuálně užití, nebude společně s písemnou smlouvou o zařazení do díla audiovizuálního poskytnuto implicitně i licenční oprávnění k užití díla jako u jiných děl audiovizuálně užitých. Autor takového hudebního díla musí s výrobcem prvotního záznamu uzavřít separátní licenční smlouvu.¹²⁶

---

¹²⁵KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 189

¹²⁶ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 116

6 SMLUVNÍ PROCESY VE FILMOVÉM PRÁVU

Následující kapitoly jsou věnované smluvním typům, se kterými se lze setkat jak při tvorbě audiovizuálních děl, tak i v souvislosti s jinými předměty autorského práva. Audiovizuální díla, zejména díla kinematografická, jsou jedněmi z nejkompexnějších předmětů autorského práva, a to jak právně, tak ekonomicky. Jejich výroba vyžaduje rozsáhlé investice. Mimo jiné proto, že se uskutečňuje na různých geografických lokacích a počet osob zúčastněných při jejich výrobě může dosáhnout řádu tisíců.¹²⁷ Proto si tato práce neklade za cíl seznámit čtenáře se všemi smluvními procesy přítomnými při tvorbě audiovizuálního díla, ale pouze s těmi nejběžnějšími.

Smlouvy hrají prvořadou roli v úpravě autorskoprávních poměrů, zejména pak smlouvy licenční.¹²⁸ „*V oblasti duševního vlastnictví závazky vznikají zejména na základě smluv a dohod mezi původci (autory) navzájem, mezi autory nebo původci a třetími osobami a také mezi třetími osobami navzájem.*“¹²⁹

Těžiště právní úpravy smluv nalezneme v části čtvrté občanského zákoníku, §§ 1721 a násl. Kromě obecných ustanovení, které se uplatní na všechny smluvní typy, je pro tuto kapitolu relevantní úprava licencí v §§ 2358–2389, úprava smluv o dílo v §§ 2586–2635 a § 2401 odkazující na úpravu zákoníku práce¹³⁰ pro smlouvy o pracovním poměru. V autorském zákoně pak nalezneme zákonné domněnky a podmínky vztahující se na uzavírání licenčních smluv u určitých děl, které tak doplňují obecnou úpravu v občanském zákoníku.

Smlouva je nejčastějším důvodem vzniku závazků. Smlouvou projevují strany vůli zřídit mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy (§ 1724 odst. 1 občanského zákoníku). Jedná se o dvoustranné či vícestranné právní jednání¹³¹, na jehož základě

---

¹²⁷ TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 61

¹²⁸ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2006. *Přehled práva duševního vlastnictví 2*, Brno, Doplněk. str. 95

¹²⁹ VOJČÍK, P. 2016. *Teorie právní ochrany nehmotných statků*, Brno - Praha, Václav Klemm - vydavatelství a nakladatelství - Metropolitní univerzita Praha. str. 110

¹³⁰ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

¹³¹ HULMÁK, M a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, V. díl*, Praha, C. H. Beck. str. 13

vznikají, mění se či zanikají práva povinnosti. Závazky kromě ze smluv vznikají ze zákona a na základě rozhodnutí státních orgánů (nejčastěji rozhodnutími soudů).

Byť smlouva a dohoda jsou významově dvě pojmenování téhož, v zákoně se rozlišuje smlouva jakožto právní jednání, kterým se zakládají práva a povinnosti, a dohoda, kterou se práva a povinnosti ruší.¹³²

Výhodou smluvní úpravy je, že je značně flexibilní, co se týče předmětu uzavírané smlouvy. Bez specifické definice použitelných smluvních typů v autorském zákoně není úprava vázaná na případné změny v autorskoprávní úpravě. Ačkoliv existuje typizovaná, praxí vytvořená podoba všech smluv užívaných v audiovizuálním průmyslu, není problém se od takové úpravy odchýlit.

„Je zakotven princip smluvní volnosti účastníků autorskoprávních vztahů. Pro případ absence smluvního ujednání platí zákonná úprava, která je pro autora většinou výhodnější.“¹³³

6.1 VÝVOJ SMLUVNÍCH TYPŮ V AUTORSKÉM ZÁKONĚ

V předchozím znění současného autorského zákona byla k nalezení úprava pouze jednoho smluvního typu – smlouvy licenční a jejích variací. Ustanovení o licenční smlouvě byla k nalezení v §§ 46–55, o smlouvě podlicenční v § 57 a o licenční smlouvě nakladatelské v § 56. Jeho předchůdci z roku 1953 a 1965 znali však smluvních typů ještě mnohem více.

Autorský zákon č. 35/1965 Sb.¹³⁴ znal několikero smluvních typů, a to smlouvu o šíření díla (§ 22), smlouvu nakladatelskou (§ 24), smlouvu o veřejném provozování

---

¹³² DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. 2013. *Občanské právo hmotné. Svazek I. Díl první: Obecná část*, Praha, Wolters Kluwer ČR. str. 168

¹³³ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 90

¹³⁴ Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), jak vyplývá ze změn a doplnění provedených zákonem č. 89/1990 Sb., zákonem č. 468/1991 Sb., zákonem č. 318/1993 Sb., zákonem č. 237/1995 Sb. a zákonem č. 86/1996 Sb.

díla (§ 26), smlouvu o šíření díla půjčováním nebo pronájmem rozmnoženin díla (§ 26a), smlouvu o vytvoření díla (§ 27) a smlouvu o jiném užití díla (§28).

Smlouvu o rozšiřování díla (§ 28) a smlouvu nakladatelskou (§ 35) přebral z autorského zákoníku č. 115/1953 Sb. Ten krom toho znal smlouvu o divadelním provozování díla (§ 41), smlouvu scénární a smlouvu o promítání filmového díla (§ 46), smlouvu o přenesení díla na zvukový snímek nebo obdobné záznamy (§ 53) a smlouvu o šíření díla rozhlasem nebo televizí (§ 50). I v zákoníku z roku 1953 se vyskytovala blanketní norma pro ostatní smlouvy uvedení díla na veřejnost (§ 55).

Zatímco předchozí právní úprava autorského zákona šla cestou zvláštní úpravy smluvního práva s účelem „... *usnadnit licenční obchody při zachování osobnostního základu práva autorského a práva výkonných umělců, jakož i všech zvláštností nehmotných práv stanovených tímto zákonem.*“¹³⁵, současný autorský zákon licenční smlouvu až na výjimky (u ustanovení týkajících se kolektivních licenčních smluv) neupravuje a úprava je přesunuta za zachování původního účelu¹³⁶ do občanského zákoníku.

---

¹³⁵ TELEC, I. 2002. *Přehled práva duševního vlastnictví I*, Brno, Doplněk. str. 93

¹³⁶ TELEC, I. & TŮMA, P. 2012. Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. *In: JAKL, L. (ed.) Nový Občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Praha. str. 71

7 LICENČNÍ SMLOUVA

Licenční smlouvy jsou v rámci práva duševního vlastnictví nejdůležitějším smluvním typem. Umožňují využívání nehmotného statku, aniž by došlo k jeho zcizení. To vzhledem k povaze těchto statků, tedy nemožnosti je spotřebovat a jejich potencionální všudypřítomnosti, umožňuje současné využívání několika různými osobami.¹³⁷

Majetkové právo autorské působí absolutně (*erga omnes*). Dispoziční oprávnění nabyvatele licence k výkonu majetkového autorského práva je od tohoto práva odvozeno a stojí vedle něj. Poskytnutím licence majetkové právo autora nezaniká, není zcizeno, jako by tomu bylo v případě např. kupní smlouvy, je pouze dočasně omezeno (staveno); autor musí strpět výkon tohoto práva nabyvatelem.¹³⁸ Samotný pojem „licence“ vychází buďto z latinského „*licere*“, které znamená „dovolit“ či z „*licentia*“, překládaného jako „volnost“ či „svoboda“.¹³⁹

Roztříštěná úprava licenčních smluv¹⁴⁰ se od 1. 1. 2014 přesunula do §§ 2358–2389 občanského zákoníku, mezi majetková práva relativní povahy. Občanský zákoník nově stanoví jednotnou úpravu licencí za zachování autorskoprávních specifik a do té doby užívané terminologie¹⁴¹ Důvodem pro přesunutí úpravy je sjednocení dosavadních zvláštních úprav obsažených jak v autorském zákoně, tak obchodním

---

¹³⁷ TELEC, I. & TŮMA, P. 2006. *Přehled práva duševního vlastnictví 2*, Brno, Doplněk. str. 95

¹³⁸ TELEC, I. & TŮMA, P. 2012. Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: JAKL, L. (ed.) *Nový Občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Praha. str. 71

¹³⁹ TELEC, I. 2002. *Přehled práva duševního vlastnictví 1*, Bno, Doplněk. str. 99

¹⁴⁰ Úprava autorskoprávních licenčních smluv se nacházela v autorském zákoně, obecná úprava pak v občanském zákoníku č. 40/1964 Sb. a úprava licencí k průmyslovému vlastnictví v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníku.

¹⁴¹ TELEC, I. & TŮMA, P. 2012. Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: JAKL, L. (ed.) *Nový Občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Praha. str. 70

zákoníku.¹⁴² Zároveň se jedná o převzetí dosavadní úpravy bez výraznějších změn, takže není vyloučeno použití dosavadní judikatury i výkladů.¹⁴³

„Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.“ (§ 2358 odst. 1 občanského zákoníku)

Obecná ustanovení o licenčních smlouvách (§§ 2358–2370) jsou pak konkretizována pro licence k předmětům chráněným autorským zákonem (§§ 2371–2383). § 2358 občanského zákoníku je nutné v souvislosti s právem autorským vnímat s přihlédnutím k § 2371 (viz níže). V obecných ustanoveních se operuje s obecným pojmem „poskytovatel“, který je v ustanoveních pro licence k předmětům chráněným autorským zákonem nahrazen slovem „autor“.

„Smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorského díla užití v původní nebo změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném.“ (§ 2371 občanského zákoníku)

Autor uděluje oprávnění k výkonu práva díla užití zásadně licenční smlouvou. Prostřednictvím licenční smlouvy neuděluje jenom oprávnění k užití původního díla, ale i k užití díla ve zpracované či jinak změněné podobě.¹⁴⁴

Poskytovatelem výkonu práva oprávněnému je vždy vlastník, v případě licenčních smluv autorských tedy autor díla, a jedině on může poskytnout oprávnění k výkonu tohoto práva jiné osobě. Pokud je poskytovatelem osoba, která je sama nabyvatelem a její právo je tak pouze právem odvozeným na základě licenční smlouvy od autora díla, bude se pak vždy jednat o smlouvu podlicenční.¹⁴⁵ Podlicencím je věnován větší prostor níže.

---

¹⁴² HULMÁK, M a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, VI. díl*, Praha, C. H. Beck. str. 598

¹⁴³ Ibid. str. 598

¹⁴⁴ Ibid. str. 627

¹⁴⁵ Ibid. str. 602

7.1 OBSAH LICENČNÍ SMLOUVY

Pojmovými znaky licenční smlouvy, jejichž nedostatek by měl za následek absolutní neplatnost pro rozpor s kogentním ustanovením, jsou podle občanského zákoníku:¹⁴⁶

- určení předmětu duševního vlastnictví,
- projev vůle poskytnout oprávnění k výkonu práva k tomuto předmětu,
- ujednání o odměně.

Tato úprava navazuje na někdejší úpravu § 46 autorského zákona. Nově je do obecného vymezení licenční smlouvy zahrnuta možnost poskytnutí licence bezúplatně.¹⁴⁷ § 2366 občanského zákoníku stanoví, že smlouva je platná i pakliže není ujednána výše odměny, ale z jednání stran vyplývá jejich vůle uzavřít úplatnou smlouvu i bez určení výše odměny (§ 2366 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku) či si strany ve smlouvě ujednají, že se licence poskytuje bezúplatně (§ 2366 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku).

Povinnost nabyvatele poskytnout autorovi (poskytovateli) odměnu se vztahuje k licenčnímu synallagmatickému závazku, tedy je poskytnuta za oprávnění k užití díla. Nejedná se o odměnu za samotné užití díla.¹⁴⁸ Odměnu lze sjednat buďto pevnou částkou, nebo jako podíl na výnosu z užití licence nabyvatelem.¹⁴⁹

Projev vůle musí splňovat obecné náležitosti pro právní jednání v §§ 545 a násl. občanského zákoníku. Zejména musí být vážný (§ 552), určitý a srozumitelný (§ 553 odst. 1).

---

¹⁴⁶ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2012. Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: JAKL, L. (ed.) *Nový Občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Praha. str. 76

¹⁴⁷ HULMÁK, M a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, VI. díl*, Praha, C. H. Beck. str. 604

¹⁴⁸ CHALOUPEKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 90

¹⁴⁹ HULMÁK, M a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, VI. díl*, Praha, C. H. Beck. str. 613

Pro splnění určitosti právního jednání musí být rovněž dílo, které má být předmětem licenční smlouvy, blíže určeno. Zpravidla pomocí názvu díla, autora, druhu, bližšího určení obsahu a rozsahu díla a jeho vlastností.¹⁵⁰

Licenční smlouva může být uzavřena i ohledně předmětů dosud nevytvořených či k výkonu majetkových práv, která teprve vzniknou v budoucnu. Pro splnění určitosti takového jednání pak dochází k individualizaci předmětu duševního vlastnictví, jehož se závazek týká, prostřednictvím např. počtu a druhu děl, časem vytvoření díla, jeho objednávkou či osnovou.¹⁵¹

Je třeba odlišit uzavření licenční smlouvy ohledně předmětu duševního vlastnictví, který dosud nebyl vytvořen (uzavření takové smlouvy je povoleno) od poskytnutí oprávnění k výkonu práva užít autorské dílo způsobem, který nebyl v době uzavření smlouvy znám. Takové poskytnutí je výslovně zakázáno (§ 2372 odst. 1 občanského zákoníku).

Kogentní úprava pojmových znaků neboli podstatných náležitostí licenční smlouvy je spíše výjimkou v jinak na dispozitivních ustanoveních založeném občanském zákoníku. Licenční smlouvy mohou (a nemusí) obsahovat řadu dalších náležitostí.

Pravidelné obsahové náležitosti (*naturalia negotii*), které se v takových smlouvách v praxi vyskytují často, a další vedlejší náležitosti, které označujeme jako náhodné obsahové náležitosti (*accidentalia negotii*).¹⁵²

V této podkapitole se budeme dále věnovat těm, které se pravidelně vyskytují v licenčních smlouvách. Jedná se zejména o:¹⁵³

- ne/výhradnost licence,

---

¹⁵⁰ TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 28

¹⁵¹ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2012. Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: JAKL, L. (ed.) *Nový Občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Praha. str. 87

¹⁵² TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 29, 32

¹⁵³ viz CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze. str. 70 a násl., TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 29

- způsob užití díla,
- rozsah užití díla,
- právo podlicence,
- ujednání o lhůtě, způsobu a místu platby licenční odměny,
- čas užití díla,
- povinnost autora poskytnout součinnost,
- podmínky odstoupení od smlouvy,
- smluvní pokutu.

7.1.1 NEVÝHRADNÍ A VÝHRADNÍ LICENCE

Licenční oprávnění může být sjednáno jako výhradní (exkluzivní, výlučné), nebo nevýhradní. Není-li výslovně ujednána výhradní licence, platí, že se jedná o nevýhradní licenci (§ 2362 občanského zákoníku). Pakliže se poskytuje licence výhradní, musí mít licenční smlouva obligatorně písemnou formu (§ 2358 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku).

Pokud poskytovatel udělil nabyvateli nevýhradní licenci, má ke stejnému předmětu duševního vlastnictví i nadále oprávnění k výkonu práva a může k němu poskytnout licenci i třetí osobě (§ 2361 občanského zákoníku).

Udělil-li poskytovatel licenci výhradní, nemá po dobu trvání této licence právo poskytnout téže licenci třetí osobě pod sankcí neplatnosti takového jednání (§ 2360 odst. 2 občanského zákoníku) a není-li výslovně ujednáno jinak, sám se zdrží výkonu práva k předmětu licenční smlouvy (§ 2360 odst. 1 občanského zákoníku).

Občanský zákoník chrání autora, jehož prvořadým zájmem je využití licence, prostřednictvím §2372 odst. 2 před nečinností nabyvatele: ¹⁵⁴ „*Licenci k užití autorského díla je nabyvatel povinen využít, ledaže je ujednáno jinak.*“ Nevyužití licence nabyvatelem je problém zejména u licence výhradní, a to především v případě, že byla odměna za oprávnění k výkonu práva dílo užit stanovena podílem na výnosu nabyvatele z užití díla. Nečinnost nabyvatele zakládá právo autora odstoupit od

---

¹⁵⁴ HULMÁK, M a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, VI. díl*, Praha, C. H. Beck. str. 630 a str. 640

smlouvy, pakliže se jedná o výhradní licenci, kterou nabyvatel nevyužívá vůbec nebo nedostatečně, a tím jsou v příčinné souvislosti¹⁵⁵ značně nepříznivě dotčeny zájmy autora (§ 2378 odst. 1 občanského zákoníku) a pakliže odstoupení předchází marná výzva autora nabyvateli (§ 2378 odst. 2 občanského zákoníku). Právo autora na odstoupení ze smlouvy pro nečinnost nabyvatele nelze smluvně vyloučit ani omezit.¹⁵⁶

7.1.2 ZPŮSOB A ROZSAH UŽITÍ DÍLA

Licence může být omezena na jednotlivé způsoby užití díla (§ 2371 a § 2376 odst. 1 občanského zákoníku). Způsobem užití díla je užitím díla některým ze způsobů připuštěných § 12 autorského zákona, zejména způsoby předpokládané demonstrativním výčtem v § 12 odst. 4 autorského zákona,¹⁵⁷ který je obsažen v podkapitole věnované majetkovým právům autorským.

Jak bylo řečeno výše, licenční smlouva může být udělena pouze pro způsob užití, který je znám v době jejího uzavření (§ 2372 odst. 1 občanského zákoníku). Ve snaze toto ustanovení obejít bývají do licenčních smluv vkládána ustanovení zavazující poskytovatele v případě objevení nového způsobu užití uzavřít s nabyvatelem novou licenční smlouvu. Platnost takového ustanovení je diskutabilní.¹⁵⁸

Z § 2371 a § 2376 odst. 1 občanského zákoníku vyplývá, že licenci lze poskytnout v rozsahu omezeném či neomezeném. Rozsahem užití rozumíme rozsah územní (např. vymezení územím určitého státu), časový (dobu trvání práv a povinností vyplývajících z licence, odlišnou od trvání samotné smlouvy), množstevní (počet jednotlivých užití díla) a věcný (např. omezení vydání díla na vydání v knižní podobě).¹⁵⁹

V případě, že si strany neujednají způsob užití a rozsah licence, nastupují zákonné domněnky v § 2376 odst. 2 a 3 občanského zákoníku. Pakliže není ve smlouvě sjednán

---

¹⁵⁵ Ibid. str. 641

¹⁵⁶ Ibid. str. 641

¹⁵⁷ Obdobně TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 29

¹⁵⁸ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 141

¹⁵⁹ TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 29

způsob užití, má se za to, že licence byla poskytnuta k takovým způsobům užití a v takovém rozsahu, jak to je nutné k dosažení účelu smlouvy (§ 2376 odst. 2 občanského zákoníku). Vyvozuje se tak z účelu smlouvy, který však nemusí být ve smlouvě výslovně uveden.¹⁶⁰

Pokud tímto způsobem nelze omezení rozsahu a způsobů užití dovodit, nastupují právní domněnky uvedené v § 2376 odst. 3 písm. a) až c) občanského zákoníku, stanovené tak, aby chránily zájmy autora.¹⁶¹ Nevyplývá-li z účelu smlouvy jinak, má se za to, že licence je omezena na území České republiky, časový rozsah na dobu obvyklou u daného druhu díla a způsobu užití, maximálně však na jeden rok od poskytnutí licence, a množstevní rozsah opět omezen dle druhu díla a způsobu užití na množství obvyklé.

§ 2376 odst. 4 a 5 a § 2377 občanského zákoníku se týkají licencí ke způsobu užití díla jeho rozmnožováním. Rozmnožováním díla rozumíme zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoliv prostředkem a v jakékoli formě (§ 13 odst. 1 autorského zákona). To podle § 13 odst. 2 autorského zákona zahrnuje i rozmnoženiny zvukově obrazové, relevantní pro téma této práce. § 2376 odst. 4 občanského zákoníku víceméně kopíruje ustanovení v § 13 odst. 1 autorského zákona.

§ 2376 odst. 5 občanského zákoníku upřesňuje, že licence k rozmnožování díla zahrnuje i licenci k rozšiřování těchto rozmnoženin. Rozšiřování je opět jeden ze způsobů užití díla, specifikovaný v § 14 autorského zákona. Podle odst. 1 tohoto ustanovení rozšiřováním rozumíme zpřístupňování díla (originálu či rozmnoženiny) v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva.

Rozmnožování díla je jedním z předpokladů pro zpřístupňování díla, které je zpravidla účelem takového rozmnožování, neboť právě to umožňuje nabyvateli zhodnotit

---

¹⁶⁰ HULMÁK, M a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, VI. díl*, Praha, C. H. Beck. str. 638

¹⁶¹ *Ibid.* str. 638

licenční oprávnění dané smlouvou.¹⁶² Kvůli souvislosti mezi těmito dvěma způsoby užití obsahuje občanský zákoník zákonnou domněnku uvedenou výše.

7.1.3 ODMĚNA

Ujednání o odměně patří mezi podstatné náležitosti licenční smlouvy, ve výjimečných případech je smlouva platná i bez takového ustanovení (viz výše). Odměna z licenčního oprávnění může být dána pevnou částkou (fixní odměna), nebo být stanovena jako odměna výnosová (podílová) z užití díla, která např. představuje podíl na hrubém obratu¹⁶³ nebo úhradu procentní části z objemu prodaných výrobků.

Odměna také může být stanovena kombinací obou způsobů.¹⁶⁴ Kombinovaná odměna může vypadat například tak, že za určité způsoby užití díla je autorovi placena odměna pevná a za jiné odměna podílová. To je v audiovizuální produkci běžné.¹⁶⁵

V případě, že je odměna ujednána jako výnosová „...umožní nabyvatel poskytovateli kontrolu příslušných účetních záznamů nebo jiné dokumentace ke zjištění skutečné výše odměny.“ (§ 2366 odst. 2 občanského zákoníku).

Občanský zákoník poskytuje navíc, stejně jako předtím zákon autorský, autorovi ochranu ve formě dodatečné autorské odměny. Pakliže je odměna za poskytnutí licence 1) stanovena pevnou částkou, tedy nikoliv v závislosti na výnosech z licence, a 2) je tak nízká, že je ve zřejmém nepoměru k zisku z využití licence a k významu předmětu licence pro dosažení takového zisku, má autor nezadatelné právo na přiměřenou dodatečnou odměnu (§ 2374 odst. 1 občanského zákoníku).

Právo na zaplacení odměny poskytovateli licence je právem relativní povahy. Jedná se o pohledávku ze závazkového vztahu založeného licenční smlouvou.¹⁶⁶ Proto,

---

¹⁶² Ibid. str. 638 - 639

¹⁶³ TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 46

¹⁶⁴ HULMÁK, M a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, VI. díl*, Praha, C. H. Beck. str. 613

¹⁶⁵ CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze. str. 68

¹⁶⁶ TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 45

neobsahuje-li licenční smlouva ustanovení o lhůtě, způsobu a místu platby licenční odměny, které jsou pravidelnými obsahovými náležitostmi licenční smlouvy, budou se strany řídit obecnými ustanoveními občanského zákoníku o závazcích¹⁶⁷, které najdeme v hlavě první části čtvrté občanského zákoníku.

7.2 PODLICENCE A POSTOUPENÍ LICENCE

Poskytnutí licence třetí osobě nabyvatelem (tedy podlicence) je možné jen tehdy, pakliže to bylo zaprvé sjednáno v původní licenční smlouvě (§ 2363 občanského zákoníku) a zadruhé jen se souhlasem poskytovatele (§ 2364 občanského zákoníku). Tento souhlas může být předem udělen už v licenční smlouvě obsahující dovození udělovat třetím osobám podlicenci, lze však předpokládat, že poskytovatel má zájem takový souhlas udělit až po shlednutí konkrétní podlicenční smlouvy.¹⁶⁸

Nabyvatel může rovněž třetí osobě licenci postoupit zcela nebo zčásti (§ 2364 odst. 1 občanského zákoníku) a je povinen sdělit poskytovateli, že licenci postoupil a komu, a to bez zbytečného odkladu (§ 2364 odst. 2 občanského zákoníku). Rozdíl mezi postoupením licence a podlicencí spočívá v tom, že u postoupení dochází ke změně osoby nabyvatele licence.¹⁶⁹

7.3 ODSTOUPENÍ OD SMLOUVY A ZÁNİK LICENCE

Na rozdíl od obecné úpravy licencí, licenci k autorskému dílu nelze vypovědět. § 2370 občanského zákoníku se týká licencí na dobu neurčitou, zatímco autorskoprávní licenční smlouva je vždy uzavřena na dobu určitou.¹⁷⁰

Licenční oprávnění může zaniknout z důvodů uvedených v § 2383 občanského zákoníku, tedy v případě smrti fyzické osoby nebo zániku právnické osoby, kterým

---

¹⁶⁷ Ibid. str. 47

¹⁶⁸ HULMÁK, M a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, VI. díl*, Praha, C. H. Beck. str. 610

¹⁶⁹ TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 43

¹⁷⁰ Ibid. str. 57

byla udělena licence, v případě, že byl licenční smlouvou vyloučen přechod práv a povinností na jejich právní nástupce.

Občanský zákoník zakotvuje stejně, jako bylo předtím zakotveno v autorském zákoně, důvody pro odstoupení autora od smlouvy. Takovým důvodem je nečinnost nabyvatele výhradní licence (§ 2378 a násl. občanského zákoníku) a změna přesvědčení autora ohledně jeho dosud nezveřejněného díla (§ 2382 a násl. občanského zákoníku).

Obecně o odstoupení autora od smlouvy pro nečinnost nabyvatele viz výše u výhradních licencí. Právo na odstoupení od smlouvy z tohoto důvodu může autor uplatnit až po uplynutí dvou let od poskytnutí licence (§ 2379 občanského zákoníku). Z důvodů zvláštního zřetele hodných vzniká autorovi na základě odstoupení povinnost nahradit nabyvateli škodu (§ 2380 občanského zákoníku). Nabyvatel má nárok na vrácení odměny, kterou od něj autor přijal, a to celé nebo její části v závislosti na uskutečněném rozsahu využití licence. (§ 2381 odst. 1 občanského zákoníku). Pakliže se jednalo o licenci zavazující, kdy byl nabyvatel povinen licenci využít, zůstává právo autora na odměnu i po odstoupení ze smlouvy nedotčeno (§ 2381 odst. 2 občanského zákoníku).

§ 2382 občanského zákoníku umožňuje dále autorovi odstoupit od uzavřené licenční smlouvy pro změnu svého přesvědčení. Podmínkami pro takové odstoupení jsou, že jeho dosud nezveřejněné dílo již neodpovídá jeho přesvědčení a zároveň by jeho zveřejněním byly značně nepříznivě dotčeny autorovy oprávněné osobní zájmy (§ 2382 odst. 1 občanského zákoníku). Autor nahradí nabyvateli škodu, která mu odstoupením od smlouvy vznikla (§ 2382 odst. 2 občanského zákoníku).

Oba důvody pro odstoupení od smlouvy obecně nejdou smluvně vyloučit. Nicméně z povahy některých děl vyplývá neuplatitelnost ustanovení o odstoupení pro změnu přesvědčení autora.¹⁷¹ Není-li výslovně sjednáno jinak, je toto ustanovení vyloučeno u v případě smlouvy mezi autorem audiovizuálního díla (režisérem) a výrobcem prvotního záznamu (producentem) (§ 63 odst. 4 autorského zákona).

---

¹⁷¹ HULMÁK, M a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, VI. díl*, Praha, C. H. Beck. str. 644

7.4 LICENČNÍ SMLOUVY VE FILMOVÉM PRÁVU

Již v podkapitolách věnovaných autorovi díla a výrobcí prvotního obrazového záznamu byl rozebrán způsob, jakým autorský zákon koncentruje uživatelská práva k audiovizuálnímu dílu do rukou jediné osoby, výrobce prvotního záznamu. Autorský zákon dále zavádí zvláštní právní režim pro nabývání licenčního oprávnění výrobcem od autora audiovizuálního díla (režiséra) (§ 63 odst. 3, 4).

Je tomu tak z důvodu zjednodušení kontrakčního procesu, který by jinak byl velmi komplikovaný; třetí osoby by v případě zájmu o užití audiovizuálního díla musely jednat s jednotlivými oprávněnými osobami. V důsledku by bylo audiovizuální dílo jen stěží finančně zhodnotitelné.¹⁷²

Oprávnění výrobce prvotního záznamu k užití audiovizuálního díla vzniká smlouvou. Ta mívá formu typové licenční smlouvy mezi režisérem a výrobcem (producentem), kdy režisér uděluje oprávnění k zachycení audiovizuálního díla na prvotní záznam.¹⁷³ Oproti běžné licenční smlouvě se zde vyskytuje několikero modifikací.

Tato smlouva musí mít vždy písemnou podobu (§ 63 odst. 3 autorského zákona). Tedy i kdyby bylo sjednáno, že se jedná o licenci nevýhradní, u které podle občanského zákoníku písemná forma být dodržena nemusí (§ 2358 odst. 2 písm. a).

Nebylo-li sjednáno jinak, režisér tím zároveň poskytuje „... i výhradní a neomezenou licenci k užití audiovizuálního díla...“, tedy včetně pořizování rozmnoženin pro účely jejich rozšiřování¹⁷⁴, „... ve znění původním, dabovaném i opatřeném titulky, jakož i k užití fotografií vytvořených v souvislosti s pořizováním prvotního záznamu, a to s možností poskytnout oprávnění tvořící součást takové licence zcela nebo zčásti třetí osobě...“ (§ 63 odst. 3 písm. a) autorského zákona).

---

¹⁷² TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck. str. 76

¹⁷³ Ibid. str. 77

¹⁷⁴ ROZEHNAL, A. 2015. *Mediální právo*. 2. vyd, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. str. 390

Zároveň platí, není-li sjednáno jinak, že se režisér a výrobcem dohodl „... *na odměně ve výši, která je v době uzavření smlouvy za smluvních podmínek obdobných obsahu této smlouvy pro takový druh díla obvyklá*“ (§ 63 odst. 3 písm. b).

Na licenční smlouvu mezi autorem audiovizuálního díla a výrobcem prvotního záznamu se neaplikují ustanovení o odstoupení od smlouvy pro přesvědčení autora (viz výše) (§ 63 odst. 4 autorského zákona).

Touto smlouvou nejsou dotčena autorova osobnostní práva, ale odkazem na některá ustanovení § 58 autorského zákona upravující zaměstnanecká díla (§ 63 odst. 4 autorského zákona) se aplikují některé zákonné domněnky.

§ 58 odst. 4 autorského zákona se uplatní přiměřeně: není-li ve smlouvě sjednáno jinak, má se za to, že režisér svolil ke zveřejnění, úpravám a zpracování díla, jeho spojení s jiným dílem, se zařazením do díla souborného i k tomu, aby výrobce uváděl dílo na veřejnost pod svým jménem.¹⁷⁵

Ustanovení § 58 odst. 5 autorského zákona se má podle § 63 odst. 4 autorského zákona na vztah mezi režisérem a výrobcem prvotního záznamu uplatnit obdobně. Předmětné ustanovení zakotvuje právní domněnku, že (není-li sjednáno jinak) autor souhlasil s dokončením díla zaměstnavatelem (v případě aplikace na výrobu audiovizuálního díla tedy režisér s výrobcem prvotního záznamu), pokud jejich právní vztah skončí dříve, než bude dílo dokončeno. Toto ustanovení je aplikovatelné i na vztahy založené smlouvou o dílo.¹⁷⁶

Výrobce prvotního záznamu na základě smlouvy získává licenční oprávnění od režiséra (§ 63 autorského zákona) a podobně i od autorů děl audiovizuálně užitých (§ 64 autorského zákona). § 64 odst. 2 předpokládá, že je to právě výrobce prvotního záznamu, komu autoři těchto děl udělují svolení se zařazením díla do díla audiovizuálního, a to ve formě písemné smlouvy.

---

¹⁷⁵ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová Beseda. str. 111

¹⁷⁶ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 107

Platí, že tímto souhlasem se zařazením svého díla udělují autoři výrobci zároveň i výhradní licenci a právo udělovat podlicenci, stejně jako u smlouvy s režisérem¹⁷⁷ (§ 64 odst. 2 písm. b) autorského zákona). Tímto souhlasem je zároveň poskytnuto oprávnění dílo pro účely zařazení do díla audiovizuálního zpracovat nebo změnit, dabovat jej a opatřit titulky. Neodmyslitelnou součástí souhlasu je oprávnění zaznamenat dílo audiovizuálně užitě na prvotní záznam a dále rozšiřovat a užívat¹⁷⁸ (§ 64 odst. 2 písm. a) autorského zákona).

Stejně jako u licenční smlouvy s autorem audiovizuálního díla jsou upravena ustanovení o odměně, odstoupení od smlouvy pro přesvědčení autora a aplikace ustanovení § 58 autorského zákona.

Podle § 64 odst. 3 autorského zákona může autor díla audiovizuálně užitěho udělit svolení se zařazením svého díla do jiného audiovizuálního díla, či jej tam sám zařadit až po uplynutí deseti let od udělení svolení ve vztahu k jinému dílu.

Uvedená úprava se nevztahuje na audiovizuálně užitá díla hudební (§ 64 autorského zákona odst. 2 autorského zákona), proto je vždy potřeba jejich užití upravit smlouvou.¹⁷⁹

Jiné osoby, které nejsou chráněny autorskoprávními normami jako autoři a které se podílí na vzniku audiovizuálního díla, budou uzavírat jiné smlouvy, např. smlouvy o dílo, pracovní smlouvy. Na ty se žádné speciální domněnky ve vztahu k dílům audiovizuálním nevztahují.¹⁸⁰ Zároveň není vyloučeno uzavření takových smluv i s osobami, s nimiž se sjednává i smlouva licenční.

I všechny tyto ostatní smlouvy bude zpravidla uzavírat právě výrobce prvotního záznamu neboli producent. Ten bude dále udělovat podlicence dalším osobám,

---

¹⁷⁷ Ibid. str. 116

¹⁷⁸ ROZEHNAL, A. 2015. *Mediální právo. 2. vyd.*, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. str. 390

¹⁷⁹ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 116

¹⁸⁰ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 113

například těm, které budou sdělovat výsledné audiovizuální dílo veřejnosti (kinům, prodejcům DVD, televizi).¹⁸¹

Výrobce prvotního záznamu hraje důležitou roli v celém procesu výroby audiovizuálního díla. Jeho činnost lze v souhrnu popsat jako hospodářsko-administrativně-technickou a zahrnuje vše, co vede k vytvoření k zvukově obrazovému záznamu audiovizuálního díla.¹⁸²

Jako obsah jeho činnosti bývá uváděno především finanční zajištění. Producent buďto vkládá do výroby díla vlastní kapitál, nebo je jeho úkolem vyhledat sponzory či koproducenty díla. Producent má z pozice jediného investora značnou kontrolu nad výslednou podobou filmu.¹⁸³

Zajistit kapitál je vskutku podstatným elementem producentovy práce, především ve fázi přípravné, jeho role však obnáší více než to. Má na starosti rovněž kontrolu natáčecích plánů a zajištění personálního obsazení filmového štábu. Během samotného natáčení pak producent (vedle režiséra) částečně koordinuje filmový štáb. Je zodpovědný za výpravu audiovizuálního díla (kulisy, kostýmy). Ve fázi postprodukce má pak na starosti propagaci výsledného audiovizuálního díla. V neposlední řadě je producent osobou zodpovědnou za zajištění organizačních a technických podmínek, a především za právní záležitosti okolo celého procesu vytváření audiovizuálního díla.¹⁸⁴

7.5 LICENČNÍ SMLOUVY S VÝKONNÝMI UMĚLCI

Umělecké výkony výkonných umělců řadíme mezi práva související s právem autorským a je jim věnována podkapitola na jiném místě této práce. Umělecké výkony jsou předměty duševního vlastnictví chráněné autorským zákonem, ne však jako díla

---

¹⁸¹ CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze. str. 68

¹⁸² DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 105

¹⁸³ „*Filmový štáb*“, článek v internetovém časopise o filmu a médiích 25fps, dostupný on-line na: <http://25fps.cz/2007/filmovy-stab/>

¹⁸⁴ Ibid.

autorská. Tvoří jednu z uměleckých složek audiovizuálního díla¹⁸⁵, nemohou však do něj být zařazena jako díla audiovizuálně užitá. V případě uměleckých děl použitých v dílech audiovizuálních hovoříme o audiovizuálně užitých uměleckých výkonech. Jedná se doktrinální, nikoliv zákonný pojem.

Výkonní umělci oplývají osobními i majetkovými právy ke svým výkonům. Jejich umělecká díla tak mohou být do díla audiovizuálního zařazena pouze s jejich souhlasem, stejně jako u autorů děl audiovizuálně užitých.¹⁸⁶ Oprávnění k užití svých výkonů pak rovněž poskytují prostřednictvím modifikované licenční smlouvy.

Z úpravy o licenčních smlouvách podle občanského zákoníku se uplatní obdobně úprava licencí k předmětům chráněným autorským zákonem podle § 2371 až § 2383, s výjimkou § 2377 týkajícího se práva na autorskou rozmnoženinu (§ 2387 občanského zákoníku). Použití obecné úpravy licencí v §§ 2358–2370 občanského zákoníku není v § 2387 řešeno. Vzhledem k absenci úpravy některých institutů ve zvláštních ustanoveních o licencích lze mít za to, že se přiměřeně uplatní ustanovení části obecné, např. o výhradních a nevýhradních licencích.¹⁸⁷

Z ustanovení autorského zákona týkajících se audiovizuálních děl se obdobně uplatní část ustanovení ohledně děl audiovizuálně užitých, konkrétně odst. 2 a odst. 4 § 64 (§ 74 autorského zákona). Výkonný umělec tedy musí rovněž udělit oprávnění k zařazení svého výkonu do díla audiovizuálního, a to uděluje výrobcí prvotního záznamu. Navazující zákonné domněnky se uplatní v nezměněné podobě, tam, kde je uvedeno „dílo“, úpravu použijeme i na umělecký výkon.

Stejně jako u autora díla i autorů děl audiovizuálně užitých je vyloučena aplikace ustanovení občanského zákoníku o odstoupení pro změnu přesvědčení autora (výkonného umělce).

---

¹⁸⁵ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 616

¹⁸⁶ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 114

¹⁸⁷ HULMÁK, M a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, VI. díl*, Praha, C. H. Beck. str. 652

7.6 ALTERNATIVNÍ ZPŮSOBY LICENCOVÁNÍ

Přestože existují lety prověřené typové licenční smlouvy pro jednotlivé způsoby užití, v rámci principu smluvní volnosti není vyloučeno, aby si strany smluvně upravily své poměry i jinak. Vzhledem k tomu, že bez licenčního ujednání není možné předměty duševního vlastnictví legálně využívat, není divu, že vznikají i alternativní způsoby licencování, které umožňují např. větší flexibilitu či rychlost vzniku smluvního závazku.

Za zmínku stojí licence Creative Commons, která umožňuje hromadné užití děl široké veřejnosti a je mezinárodně uznávaná.¹⁸⁸ Autor pomocí licence Creative Commons nabízí své dílo neomezenému a blíže neurčenému okruhu nabyvatelů k užití určitým způsobem.¹⁸⁹ Která svá výlučná práva autor nabyvatelům poskytuje a která si ponechává, je znázorněno pomocí univerzálních piktogramů, popřípadě jejich kombinací. Současná verze Creative Commons zná 6 typů licencí.¹⁹⁰

Na českém trhu vzniknul také e-shop s licencemi¹⁹¹, zaměřený na poskytování licenčních oprávnění k hudebním dílům, ať už pro účely např. živého provozování díla, provozování díla ze záznamu nebo s cílem zařadit hudební dílo do díla audiovizuálního. Stránka je na první pohled nerozeznatelná od jiných e-shopů, až na to, že zbožím jsou smluvní oprávnění. Poskytované licence jsou nevýhradní a omezené (časem, počtem rozmnoženin apod.).¹⁹² Uživatel (potencionální nabyvatel) si zvolí hudební dílo, které by rád užil, navolí parametry v závislosti na způsobu užití (způsob užití, účel, počet repríz, počet posluchačů a tak dále) a je mu vygenerována licenční smlouva se všemi podstatnými a některými pravidelnými náležitostmi.

---

¹⁸⁸ HRABÁNEK, J. 2011. *Film z hlediska autorského práva*, Praha, Leges. str. 58–59

¹⁸⁹ “Úvod do Creative commons”, přístupné on-line na: <https://www.creativecommons.cz/uvod/>

¹⁹⁰ “Varianty licence”, přístupné on-line na: <http://www.creativecommons.cz/licence-cc/varianty-licence/>

¹⁹¹ Viz stránky www.copymarket.cz

¹⁹² Katalog licencí dostupný on-line na: <https://www.copymarket.cz/katalog-licenci>

Tyto způsoby licencování neposkytují alternativu k „tradičním“ licenčním smlouvám v pravém smyslu; plně odpovídají požadavkům na licenční smlouvy v občanském zákoníku a respektují způsoby užití dané autorským zákonem.¹⁹³ Tvoří především nadstavbu klasickému pojetí licenci¹⁹⁴, a to zejména s ohledem na užití autorských děl v kyberprostoru.

---

¹⁹³ HRABÁNEK, J. 2011. *Film z hlediska autorského práva*, Praha, Leges. str. 58

¹⁹⁴ “Úvod do Creative commons”, přístupné on-line na: <https://www.creativecommons.cz/uvod/>

8 ZAMĚSTNANECKÁ DÍLA

Autorská díla lze rozdělit do několika kategorií podle režimu, ve kterém byla vytvořena. Rozlišujeme mezi autorskou tvorbou v pracovním poměru a mimo něj.¹⁹⁵ Zvláštní režim mají také díla školní, soutěžní a kolektivní. Relevantní úpravu najdeme v §§ 58–61 autorského zákona. Tato kapitola se věnuje dílům vytvořeným v pracovním poměru, následující pak dílům vytvořeným na základě smlouvy o dílo.

Díla zaměstnanecká jsou díla vytvořená v pracovním poměru a dohodami o provedení práce mimo pracovní poměr.

Pracovní vztahy se řídí zákonem č. 262/2006 Sb., zákoníkem práce (dále jako „zákoník práce“). Subsidiárně se použijí ustanovení občanského zákoníku. Ustanovení občanského zákoníku budou relevantní především pro vznik a zánik pracovních poměrů. Zaměstnavatel a zaměstnanec vstupují do pracovního poměru čtyřmi různými způsoby. Uzavřením pracovní smlouvy, dohody o provedení práce, dohody o pracovní činnosti a jmenováním.

Uzavřením pracovní smlouvy a jmenováním vzniká jeden z tzv. základních pracovních vztahů. Jeho předmětem je výkon závislé práce, která je dle § 2 odst. 1 zákoníku práce definována jako:

„Práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně.“ § 2 odst. 2 zákoníku práce dále stanoví, že je tato práce vykonávána za mzdu.

Dalšími základními pracovními vztahy jsou ty založené dohodami o provedení práce a pracovní činnosti. Tyto dohody jsou označovány jako dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, z čehož samo o sobě vyplývá, že jako takové

---

¹⁹⁵ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 105

pracovní poměr na rozdíl od pracovní smlouvy nezakládají. Jejich předmětem je však také výkon pracovní činnosti.

8.1 PRACOVNÍ SMLOUVA

Pracovní smlouvy se používají především tam, kde existuje oboustranná vůle smluvních stran vstoupit do vzájemného pevného svazku, a to jak ve smyslu právním, tak ekonomickém i psychologickém. V umělecké praxi pak hovoříme o tzv. trvalém angažmá.¹⁹⁶

Výhodou pracovněprávního poměru je zajištění finančního příjmu na straně zaměstnance a jistota, že umělec vnímá svou práci jako prioritní činnost na straně zaměstnavatele.¹⁹⁷

Pracovní smlouva musí být sjednána písemně. Předmětem pracovněprávního poměru je výkon závislé práce dle § 2 odst. 1 zákoníku práce. Podle § 34 zákoníku práce patří mezi podstatné náležitosti pracovní smlouvy:

- určení druhu práce,
- sjednání místa výkonu práce,
- den nástupu do práce.

Pokud je dílo vytvářeno v pracovněprávním poměru, je označováno jako tzv. dílo zaměstnanecké. Dílo zaměstnanecké požívá speciální úpravy v § 58 autorského zákona.

Uzavřením pracovní smlouvy vzniká zaměstnavateli oprávnění vykonávat svým jménem a na svůj účet majetková práva k dílu (zejména oprávnění dílo užít), které autor vytvořil za účelem splnění svých povinností z pracovněprávního vztahu. Tato práva může zaměstnavatel postoupit třetí osobě pouze se svolením autora. (§ 58 odst. 1 autorského zákona)

---

¹⁹⁶ CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze. str. 12 - 13

¹⁹⁷ Ibid. str. 13

Při výkonu závislé práce je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnanci prostředky a zázemí pro vykonávání této práce (pracoviště, přístroje, materiál), autor zaměstnanec tak nemusí platit náklady na vybavení.¹⁹⁸ V jakési reciprocitě tak zaměstnavatel automaticky obdrží možnost výkonu majetkových práv.¹⁹⁹

Ustanovení § 58 autorského zákona má dispozitivní povahu, zakotvuje zákonné domněnky pro případ, že není sjednáno jinak. Je tedy možné, aby si zaměstnavatel a zaměstnanec smluvně dojednali jiné podmínky než ty dané zákonem. Tato smluvní volnost má pochopitelně své meze. Autor díla se například nemůže vzdát svých ústavně zaručených práv, jako je právo si osobovat autorství díla. Takové smluvní ustanovení by bylo neplatné. Je však možné, aby si zaměstnanec a zaměstnavatel sjednali jiné podmínky výkonu majetkových práv zaměstnavatelem či sjednali vedle pracovní smlouvy i smlouvu licenční.²⁰⁰ Především si může zaměstnanec se zaměstnavatelem ujednat, že zákonná domněnka stanovená § 58 autorského zákona o výkonu práv zaměstnavatelem se neuplatní a zaměstnavatel taková práva vykonávat nebude.

Pakliže zaměstnavatel majetková práva nevykonává nebo je nevykonává dostatečně (aniž by tak se zaměstnancem (autorem) předem sjednali), nemá autor nárok na odstoupení od smlouvy (v tomto případě pracovní smlouvy nebo dohody) jako u smlouvy licenční, ale může po zaměstnavateli požadovat, aby mu udělil licenci (§ 58 odst. 2 autorského zákona).

Pakliže zaměstnavatel zanikne bez právního nástupce, oprávnění k výkonu majetkových práv nabývá autor díla (§ 58 odst. 2 autorského zákona). Ukončení

---

¹⁹⁸ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 105

¹⁹⁹ ROZEHNAL, A. 2015. *Mediální právo. 2. vyd.*, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. str. 389

²⁰⁰ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 561

pracovního poměru nemá na práva podle § 58 odst. 1 až 6 vliv (§ 58 odst. 8 autorského zákona). Majetková práva i nadále vykonává zaměstnavatel.²⁰¹

Jak bylo již rozebráno u smluv licenčních, § 58 odst. 5 zakotvuje domněnku, že v případě ukončení právního vztahu před dokončením díla je zaměstnavatel oprávněn autorovo nehotové dílo dokončit (nebo ho nechat dokončit).

8.1.1 DRUH PRÁCE

Zaměstnavatel vykonává práva jenom k dílům vytvořeným v rámci pracovněprávního vztahu, tedy k výsledkům práce pro zaměstnavatele na základě jeho pokynů. Kvůli této implicitní licenci k dílu je nutné věnovat značnou pozornost vymezení druhu práce v pracovní smlouvě. Pro zaměstnavatele se jeví jako nejvýhodnější sjednat druh práce co nejdříve, aby si pojistil, že výsledek umělcovy činnosti bude spadat pod uvedený druh práce.²⁰²

To, že dílo musí být vytvořeno v rámci pracovněprávního vztahu neznamena, že přímo v pracovní smlouvě nebo dohodě musí být ujednáno, že předmětem činnosti zaměstnance je vytváření autorských děl.²⁰³

8.1.2 AUTORSKÁ ODMĚNA

Předpokládá se, že mzda sjednaná se zaměstnancem jakožto odměna za jeho práci již v sobě obsahuje i autorskou odměnu za vytvoření díla.²⁰⁴

Autorský zákon však obsahuje ustanovení umožňující napravit nepříznivou situaci zaměstnance, která by vznikla, pokud by zaměstnavatel dosáhl výkonem autorských majetkových práv zisku, který je ve zjevném nepoměru ke mzdě, již obdržel

---

²⁰¹ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 107

²⁰² CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze. str. 17–18

²⁰³ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 106

²⁰⁴ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 564

zaměstnanec. V takovém případě je podle § 58 odst. 6 autorského zákona zaměstnanec oprávněn po zaměstnavateli požadovat tzv. dodatečnou odměnu. Toto právo má autor, není-li sjednáno jinak; lze jej smluvně vyloučit.²⁰⁵ Zaměstnanec a zaměstnavatel se tak mohou domluvit na jiném způsobu odměňování. Typicky se bude jednat o stanovení podílové (výnosové) odměny z užití díla pomocí procent ze zisku.

Zisky zaměstnavatele podle tohoto ustanovení rozumíme především příjmy vyplývající z užití díla zaměstnavatelem nebo příjmy z licenčních smluv uzavřených zaměstnavatelem k zaměstnaneckému dílu.²⁰⁶

8.2 DOHODY O PRACÍCH KONANÝCH MIMO PRACOVNÍ POMĚR

Mezi dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr patří dohoda o provedení práce („DPP“) a dohoda o pracovní činnosti („DPČ“). Používání dohod jako náhrady k pracovní smlouvě je častým jevem. Pracovní smlouva je složitějším smluvním typem a práva a povinnosti vznikající na jejím základě jsou rozsáhlejší než v případě použití DPP a DPČ.

Využívání dohod umožňuje větší míru volnosti jak zaměstnanci, tak zaměstnavateli. Je však nutné zmínit, že oblíbenost dohod pramení také z toho, že na rozdíl od smlouvy pracovní neukládá zaměstnavateli tak rozsáhlé povinnosti vůči zaměstnanci.²⁰⁷ V případě DPP pak nevyplývá zaměstnavateli povinnost odvádět do určité výše příjmů (nepřekračujících 10 000 Kč měsíčně) za zaměstnance jakékoliv daňové zálohy.²⁰⁸

Nehledě na vedlejší motivy zaměstnavatelů, pro něž dohody představují oproti pracovním smlouvám finanční úlevu (a děje se tak v neprospěch zaměstnance), jsou dohody pro umělecké odvětví dobrým řešením. Tvorba audiovizuálních děl je nárazová a pro autory jsou dohody, umožňující pracovat na více projektech pro několik

---

²⁰⁵ KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 173

²⁰⁶ TELEČ, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck. str. 565

²⁰⁷ CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze. str. 24

²⁰⁸ Ibid. str. 25

různých zaměstnavatelů v rychlém sledu nebo dokonce zároveň, mnohem šikovnějším nástrojem než smlouvy pracovní, které by je vázaly ke konkrétnímu zaměstnavateli a které je nutné formálně rozvázat před vstupem do nového pracovněprávního poměru.

Oproti tomu v televizních společnostech je běžné uzavírat s autory smlouvy pracovní. V televizní branži, stejně jako v jiných odvětvích audiovizuálního průmyslu (a potažmo jiných uměleckých odvětvích, např. divadelním), je sice práce také rozvržena v závislosti na počtu zakázek, ale již nabízí vyšší míru jistoty „přídělu práce“.

Kupříkladu střihač bude vázán datem konce zařazování a zpracování děl audiovizuálně užitých do výsledného díla. Před ukončením všech potřebných předcházejících procesů nemůže konat svou práci. Pokud se tedy zpozdí konec přípravné či natáčecí fáze, což je poměrně běžné, posune se i jeho datum nástupu do práce.

V televizním průmyslu sice dochází ke změnám programu (a vzniku a zániku spolupráce s jednotlivými projekty), ale nestane se, že by došlo k úplnému výpadku programu. Dá se tedy hovořit o větší pravidelnosti práce než v průmyslu audiovizuálním.

Tato analogie pochopitelně není perfektní. I v televizním průmyslu je práce střihače a mnohých dalších uměleckých profesí vázaná na vznik děl nových. Pokud bude televize opakovaně vysílat již jednou odvysílané pořady, popřípadě bude ve větší míře přebírat do vysílání projekty, které nejsou vytvořené jejími zaměstnanci, k náhlému výpadku pracovních příležitostí dojde stejně jako u audiovizuálního díla cíleného do kin.

Pokud však je uzavřena pracovní smlouva, nedojde alespoň na straně umělce k úplnému výpadku příjmů. Bohužel ani pracovní smlouva nezajistí umělci pravidelný příjem ve stejné výši, neboť je kvůli již zmíněné nárazovosti pracovních příležitostí se zaměstnanci často sjednáno tzv. konto pracovní doby dle §§ 86–87 zákoníku práce.

Konto pracovní doby je způsob přidělování práce a odměňování za ni v zaměstnáních, které vyžadují flexibilnější přístup podle aktuálního počtu zakázek. Zaměstnanec má se zaměstnavatelem sjednanou týdenní pracovní dobu (určitý počet hodin), ovšem rozvržení této pracovní doby je pohyblivé v rámci tzv. vyrovnávacího období.

Podle základní zákonné úpravy toto období nesmí přesáhnout 26 týdnů (či 52 týdnů podle § 86 odst. 3 zákoníku práce). Na konci tohoto období se pak zjišťuje rozdíl mezi skutečným počtem odpracovaných hodin a počtem hodin ujednaných v pracovní smlouvě. Zároveň se vypočítává průměrná měsíční mzda zaměstnance.

Mzda zaměstnance pracujícího podle konta pracovní doby má dvě složky. Zaměstnanec dostává měsíčně tzv. stálou mzdu (ta nesmí být nižší než 80 % průměrné mzdy) a mzdu dosaženou za skutečně odpracovanou práci za daný měsíc. V případě výpadku zakázek se tak zaměstnanec může dostat do situace, kdy měsíčně dostává pouze oněch 80 % průměrné mzdy.

8.2.1 DOHODA O PROVEDENÍ PRÁCE

Dohoda o provedení práce je vhodná především pro krátkodobé pracovní příležitosti. Na základě dohody (či dohod) o provedení práce je možné u jednoho zaměstnavatele odpracovat až 300 hodin v jednom kalendářním roce. Počet odpracovaných hodin se sčítá mezi jednotlivými dohodami uzavřenými s jedním zaměstnavatelem, a to i pokud byly uzavřené pro jiný druh práce. Toto vyplývá z § 75 zákoníku práce.

DPP se díky své jednoduchosti hojně využívá pro smlouvy s umělci, tak s jinými umělecko-technickými pracovníky či produkčními.²⁰⁹

DPP musí povinně obsahovat, na jakou dobu se uzavírá (§ 75 zákoníku práce). V rámci této doby může být pracovní doba rozvržena velmi flexibilně, záleží jenom na dohodě mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.

Co se implicitní cese licenčních práv ze zaměstnance na zaměstnavatele týče, má DPP stejné důsledky jako uzavření smlouvy pracovní.²¹⁰

---

²⁰⁹ Ibid. str. 25

²¹⁰ Srov. KRŽÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy souvisící: komentář*, Praha, Linde. str. 176

8.2.2 DOHODA O PRACOVNÍ ČINNOSTI

Dohoda o pracovní činnosti je nevýhodná pro zaměstnavatele (a naopak výhodná pro zaměstnance), jelikož zakládá povinnosti úhrad záloh na sociálním a zdravotním pojištění. Z tohoto důvodu bývá méně využívána.²¹¹

Na rozdíl od DPP není rozsah práce provedené na základě DPČ omezen v rámci kalendářního roku. DPČ lze dle § 76 odst. 1 zákoníku práce se zaměstnancem uzavřít i pakliže přesáhne počet odpracovaných hodin 300 hodin ročně.

Na základě DPČ nesmí být nicméně vykonávána práce na větší než poloviční úvazek. Tedy nesmí překročit 20 hodin týdně (§ 76 odst. 2 zákoníku práce). Dodržování maximální pracovní doby v tomto rozsahu se rozpočítává na celou dobu, na niž byla DPČ sjednána. V rámci této doby (nejvýše pak v rozmezí 52 týdnů) nesmí průměrný počet odpracovaných hodin týdně překročit 20 hodin (§ 76 odst. 3 zákoníku práce).

U dohody o provedení práce je zajímavá problematika dovolené. Nárok na ni na základě zákonné úpravy nevzniká, musí být sjednána mezi smluvními stranami.²¹²

Úprava autorskoprávní je totožná s úpravou smlouvy pracovní a DPP (viz výše).

---

²¹¹ CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze. str. 29

²¹² Ibid. str. 32 - 33

9 SMLOUVA O DÍLO

Díla vytvořená na objednávku jsou typicky vytvořená na základě smlouvy o dílo. Na rozdíl od pracovněprávních smluv nezakládají automatický výhradní a neomezený výkon majetkových práv zaměstnavatelem.

Zvláštní ustanovení o dílech vytvořených na objednávku najdeme v § 61 autorského zákona, to však neupravuje smlouvu samotnou. Smlouvu o dílo upravují §§ 2586–2635 občanského zákoníku. Z hlediska práv duševního vlastnictví pozornost zasluhují kromě obecných ustanovení především §§ 2631–2635 (ustanovení o dílu s nehmotným výsledkem).

Využití smlouvy o dílo je velmi rozšířené při vytváření předmětů práv duševního vlastnictví.²¹³ V praxi bude často smlouva o dílo a smlouva licenční obsažena v jedné tzv. smíšené smlouvě.²¹⁴ Tato smlouva má povahu inominátní (netypizované) smlouvy. Ustanovení smlouvy o dílo se týkají vytvoření díla zhotovitelem, které je předmětem úpravy občanského zákoníku. Licenční smlouva pak řeší oprávnění k užití díla. Na oprávnění k užití díla je potřeba aplikovat ustanovení § 61 autorského zákona.

Uzavírání smluv o dílo je pro audiovizuální produkci charakteristické. Výrobce prvotního záznamu (producent) může uzavřít smlouvu o dílo s režisérem i autory děl audiovizuálně užitých. U autorů děl audiovizuálně užitých se bude jednat o ta díla, která nejsou preexistentní a objednávají se přímo pro konkrétní audiovizuální dílo (např. soundtrack k audiovizuálnímu dílu).²¹⁵

---

²¹³ VOJČÍK, P. 2016. *Teorie právní ochrany nehmotných statků*, Brno - Praha, Václav Klemm - vydavatelství a nakladatelství - Metropolitní univerzita Praha. str. 112

²¹⁴ CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze. str. 66

²¹⁵ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 145

Obdoba smluv o dílo smlouvy o vytvoření uměleckého výkonu se uzavírají s výkonnými umělci, v audiovizuální produkci například s herci.²¹⁶ Specifikům smluv o vytváření uměleckých výkonů bude věnována pozornost později.

Podle § 2586 odst. 1 občanského zákoníku se smlouvou o dílo „... *zhotovitel zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.*“

Podstatnými náležitostmi takové smlouvy je:²¹⁷

- určení předmětu plnění (díla),
- datum dodání,
- ujednání o ceně.

9.1 DÍLO

Vymezení pojmu „dílo“ se odlišuje od předchozího pojetí v občanském zákoníku č. 40/1964 Sb., který hovořil o dílu jako o výsledku činnosti (a to hmotném), zatímco současný občanský zákoník mezi díla svou dikcí zařazuje i činnost samotnou.²¹⁸

„Dílem se rozumí zhotovení určité věci, nespadá-li pod kupní smlouvu, a dále údržba, oprava nebo úprava věci, nebo činnost s jiným výsledkem. Dílem se rozumí vždy zhotovení, údržba, oprava nebo úprava stavby nebo její části.“ (§ 2587 občanského zákoníku).

Předměty duševního vlastnictví budou spadat právě pod onu činnost s jiným výsledkem²¹⁹, neboť uvozující ustanovení oddílu „Dílo s nehmotným výsledkem“ zní:

---

²¹⁶ Ibid. str. 145 - 146

²¹⁷ CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze. str. 103

²¹⁸ VOJČÍK, P. 2016. *Teorie právní ochrany nehmotných statků*, Brno - Praha, Václav Klemm - vydavatelství a nakladatelství - Metropolitní univerzita Praha. str. 112

²¹⁹ Ibid. str. 113

„spočívá-li dílo v jiném výsledku činnosti, než je zhotovení věci nebo údržba, oprava či úprava věci...“ (§ 2631 odst. 1 občanského zákoníku).

Způsoby specifikace předmětu díla jsou obdobné těm, jež jsou rozebrány v kapitole o licenčních smlouvách.

9.2 CENA DÍLA

Cena díla je podstatnou náležitostí stejně jako určení odměny u smlouvy licenční. I zde zákon stanoví, že musí být sjednán alespoň způsob určení. *„Cena díla je ujednána dostatečně určitě, je-li dohodnut alespoň způsob jejího určení, anebo je-li určena alespoň odhadem.“ (§ 2586 odst. 2 občanského zákoníku).*

Pakliže cena takto ujednána není, řídí se podmínkami stanovenými zákonem; cena se stanoví dle druhu díla (srov. § 2366 odst. 1 občanského zákoníku o licenční odměně).

„Mají-li strany vůli uzavřít smlouvu bez určení ceny díla, platí za ujednanou cena placená za totéž nebo srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek.“ (§ 2586 odst. 2 občanského zákoníku).

9.3 LICENCE ZE SMLOUVY O DÍLO

Pokud je výsledné dílo předmětem práva duševního vlastnictví, *„... má se za to, že jej zhotovitel poskytl objednateli k účelu vyplývajícím ze smlouvy.“ (§ 2634 občanského zákoníku).* To koresponduje s ustanovením § 61 odst. 1 autorského zákona, které upřesňuje režim autorských děl vytvořených na objednávku (ne všechna díla, na která se vztahuje § 2634 občanského zákoníku a související ustanovení jsou díly autorskými). Podle ustanovení autorského zákona je uzavřením smlouvy o dílo zároveň poskytnuta autorem díla i licence ke způsobům užití korespondujícím s účelem vyplývajícím ze smlouvy, pakliže není sjednáno jinak.

K užití díla nad rámec takového účelu je potřeba uzavřít licenční smlouvu, pokud nevyplývá jinak z jiných ustanovení autorského zákona. Vzhledem k těmto

ustanovením je lepší přímo ve smlouvě účel vymežit²²⁰, jeho následná dedukce může být problematická. V takovém případě, kdy účel smlouva obsahuje, bude třeba pro jeho vyvození zkoumat vůli účastníků při uzavření smlouvy.²²¹

Smlouvou o dílo tedy autor objednateli zároveň poskytuje oprávnění dílo užít, jedná se však o omezenou a nevýhradní licenci. Pokud smlouva neobsahuje výslovný zákaz poskytnutí tohoto oprávnění i jiným osobám (podlicenci), autor tak může učinit, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele (§ 2633 občanského zákoníku a § 61 odst. 2 autorského zákona).

Je nutné podotknout, že § 61 se na smlouvy o dílo vztahuje jedině v tom případě, že na straně zhotovitele stojí přímo autor. Pakliže jde o jinou osobu (např. právnickou osobu, která si autorství osobovat nemůže), § 61 se neuplatní.²²² Bude se tak postupovat podle obecných ustanovení občanského zákoníku o smlouvě o dílo.

9.4 SMLOUVA O VYTVOŘENÍ UMĚLECKÉHO VÝKONU

Jak je již uvedeno výše, s výkonnými umělci bývá uzavírána obdoba smlouvy o dílo, nazývaná jako smlouva o vytvoření uměleckého výkonu. Na tu se analogicky uplatní §§ 2586 a násl. občanského zákoníku o smlouvě o dílo.²²³

Na rozdíl od smlouvy o dílo však na základě smlouvy o vytvoření uměleckého výkonu automaticky na objednatele (např. výrobce prvotního záznamu) nepřechází nevýhradní a omezené oprávnění k užití díla podle § 61 autorského zákona. Umělecké výkony jsou chráněny jako práva související s právem autorským, a proto se na ně neuplatní všechna ustanovení autorského zákona. Výčet ustanovení, která platí obdobně i pro umělecké výkony, je obsažen v § 74 autorského zákona. Ten však § 61 autorského

---

²²⁰ CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck. str. 110

²²¹ VOJČÍK, P. 2016. *Teorie právní ochrany nehmotných statků*, Brno - Praha, Václav Klemm - vydavatelství a nakladatelství - Metropolitní univerzita Praha. str. 115

²²² KRÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 182

²²³ CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze. str. 104

zákona neuvádí a vylučuje tak jeho užití. Proto je s výkonným umělcem vždy potřeba vedle smlouvy o vytvoření uměleckého výkonu uzavřít i separátní licenční smlouvu²²⁴, která se bude řídit §§ 70–71 autorského zákona. Popřípadě lze uzavřít smlouvu smíšenou, která bude obsahovat ujednání obou těchto smluvních typů.

---

²²⁴ KRÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde. str. 212

10 ZÁVĚR

Na předchozích stranách byly rozebrány instituty autorského práva, pojmosloví a obsah práva filmového, základy závazkových smluvních vztahů a několikero smluvních typů užívaných v audiovizuální produkci. Jak bylo řečeno v úvodu, obsah této práce představuje jenom špičku ledovce z různorodého okruhu právních vztahů vznikajících při tvorbě audiovizuálních děl a jejím cílem bylo seznámit čtenáře s těmi nejzásadnějšími.

Jedna z hlavních otázek, na kterou bylo třeba odpovědět před zpracováním tohoto textu, zněla: „Jaké z okruhu právních vztahů vznikajících v rámci audiovizuální tvorby lze považovat za zásadní?“ Nejproblematictější se jevila volba, které smluvní typy podrobněji rozebrat na nevelkém rozsahu diplomové práce. Vzhledem k tomu, že licenční smlouva představuje základní kámen všech autorskoprávních vztahů, se její zařazení nabízelo. Zpracování děl zaměstnaneckých a děl vytvořených na objednávku pak bylo zvoleno v návaznosti na zařazení jejich úpravy v autorském zákoně. Nabízí se však celá řada dalších smluvních typů, které si zaslouží prostor a při případném rozšíření této práce by vhodně doplnily zpracované téma.

V první řadě se jedná o smlouvu o smlouvě budoucí a její zvláštní poddruh, smlouvu opční, využívanou v audiovizuální produkci.²²⁵ Dále by se dalo hovořit o smlouvách koprodukčních, které by však vydaly na samostatnou práci, ne-li více. U kapitoly o licenčních smlouvách lze uvažovat o jejím rozšíření o podlicenční vztahy vznikající mezi výrobcem prvotního záznamu (producentem) a dalšími osobami po vytvoření audiovizuálního díla, např. s filmovým distributorem. Pokud by se zaměření práce rozšířilo ještě více, pod zpracovanou problematiku by spadaly i všechny smlouvy kupní, nájemní smlouvy, smlouvy o přepravě a další smlouvy, které jsou uzavírány v souvislosti s tvorbou audiovizuálního díla.

V průběhu psaní tohoto textu se pak objevila další zajímavá témata, kterým by se dalo věnovat, ale která nebyla předmětem práce. Mluvím zejména o možnosti komparace české a zahraniční právní úpravy a pojmosloví filmového práva, o otázce

---

²²⁵ DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda. str. 149

přeshraničních smluv a šíření audiovizuálních děl nebo o postavení tzv. technických pracovníků (kameramanů a střihačů) v audiovizuální produkci. Ti, kdo vyhledávají informace pro praxi, by jistě uvítali i zařazení dalších témat. Například rozbor právní úpravy relevantní pro výrobce prvotního záznamu (producenta), který by však opět sám o sobě naplnil rozsah práce.

S ohledem na výše uvedené je zřejmé, že tato práce postrádá potřebnou hloubku pro ty, kdo se v audiovizuální produkci již pohybují, a jen stěží jim může poskytnout nové informace. Jak si diplomová práce *Smluvní procesy ve filmovém právu* na svém začátku předsevzala, jejím cílem je pouze uvést čtenáře do dané problematiky. Snad by však mohla posloužit těm, kdo jsou zaujati filmovým právem a rádi by se zorientovali v základech; tak jako to bylo mým záměrem, když jsem si téma zvolila.

POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA

PRAMENY

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. 9. 1886, vyhlášená předpisem č. 401/1921 Sb.

Důvodová zpráva ke sněmovnímu tisku č. 724/2017, vyhlášenému jako zákon č. 112/2017 Sb.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 30 Cdo 739/2007

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. Rc 70/2002, č. j. 3 Co 22/2001

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2006/115/ES o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/116/ES o době ochrany práva autorského práva a určitých práv s ním souvisejících

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 115/1953 Sb., o právu autorském (autorský zákon)

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském (autorský zákon)

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 218/1926 Sb., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském)

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (mediální zákon)

Zákon č. 237/1993 sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl

Zákon č. 250/2016 Sb., zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon)

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákoník)

Zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie (zákon o audiovizi)

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

LITERATURA

DAVID, I. 2015. *Filmové právo: autorskoprávní perspektiva*, Praha, Nová beseda.

DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. 2013. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*, Praha, Wolters Kluwer ČR.

HRABÁNEK, J. 2009. *Film z hlediska autorského práva: otázky a odpovědi*, epravo.cz: <http://www.epravo.cz/top/clanky/film-z-hlediska-autorskeho-prava-otazky-a-odpovedi-55613.html> [28. 8. 2017].

HRABÁNEK, J. 2011. *Film z hlediska autorského práva*, Praha, Leges.

HULMÁK, M a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, V. díl*, Praha, C. H. Beck.

- HULMÁK, M. a kol. 2015. *Občanský zákoník: Komentář, VI. díl*, Praha, C. H. Beck.
- CHALOUPKOVÁ, H. & HOLÝ, P. 2012. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*, C. H. Beck.
- CHLOUPEK, V., KOŠUT, V. & SRSTKA, J. 2013. *Smlouvy v divadelní praxi*, Praha, Akademie múzických umění v Praze.
- JABLONSKÝ, Jaroslav; LANGER, Jiří; ŠEFRNA, Václav. 1959. *Filmové právo*, Praha, Ekonomická knihovna Edičního sboru Československého filmu při Ústřední půjčovně filmů pro vnitřní potřebu a odborné zájemce.
- KNAP, Karel. 1945. *Přehled práva filmového*, Praha, Knihovna Filmového kurýru.
- KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. & KŘEŠŤANOVÁ, V. 2005. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*, Praha, Linde.
- KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J. 1994. Problematika ochrany autorských práv u děl filmových a děl vyjádřených podobným způsobem. In: *Průmyslové vlastnictví*, č. 9.
- PASCAL, K. 2002. *Film Copyright in the European Union*. Cambridge, Cambridge University Press.
- ROZEHNAL, A. 2015. *Mediální právo*, 2. vyd., Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- TELEC, I. 2002. *Přehled práva duševního vlastnictví 1*, Brno, Doplněk.
- TELEC, I. & TŮMA, P. 2006. *Přehled práva duševního vlastnictví 2*, Brno, Doplněk.
- TELEC, I. & TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon: Komentář*, Praha, C. H. Beck.
- TELEC, I. & TŮMA, P. 2012. Licenční smlouva v pojetí nového občanského zákoníku. In: JAKL, L. (ed.) *Nový Občanský zákoník a duševní vlastnictví*, Praha.

TŮMA, P. 2007. *Smluvní licence v autorském právu*, Praha, C. H. Beck.

VOJČÍK, P. 2016. *Teorie právní ochrany nehmotných statků*, Brno-Praha, Václav Klemm - vydavatelství a nakladatelství - Metropolitní univerzita Praha.

ONLINE ZDROJE

E-shop s licenčními smlouvami: <https://www.copymarket.cz/> [28. 8. 2017]

Internetový magazín o filmu a nových médiích 25fps: <http://25fps.cz/2007/filmovystab/> [28. 8. 2017]

Stránky asociace filmových střihačů: <http://www.asociacestrihacu.cz/> [28. 8. 2017]

Stránky veřejných licencí Creative Commons: <https://www.creativecommons.cz/> [28. 8. 2017]

SEZNAM ZKRATEK

Autorský zákon	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském
Bernská úmluva	Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. 9. 1886
DPČ	Dohoda o pracovní činnosti
DPP	Dohoda o provedení práce
EU	Evropská unie
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Listina	Zákon č. 2/1993 sb., Listina základních práv a svobod
Ústava	Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
Zákoník práce	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

RESUMÉ

Diplomová práce *Smluvní procesy ve filmovém právu* se zaměřuje na audiovizuální tvorbu a relevantní smluvní vztahy. Cílem této práce je uvést čtenáře do problematiky vytváření audiovizuálních děl a seznámit jej se závazky vznikajícími v průběhu tohoto procesu. Práce se dělí na dva tematické okruhy. První část se nejprve obecně věnuje autorskému právu a posléze čtenáře seznámí s pojmoslovím a specifiky audiovizuální produkce. Druhá část je pak věnovaná konkrétním smluvním vztahům vznikajícím v rámci procesu audiovizuální tvorby.

Kapitola 1 slouží jako úvod k této práci a nastiňuje metodologii jejího vytváření.

Kapitola 2 popisuje, jaké právní vztahy spadají do oblasti filmového práva a stručně shrnuje historický vývoj relevantní právní úpravy.

Kapitola 3 je věnovaná pramenům filmového práva, a to jak veřejnoprávním, tak soukromoprávním. Součástí jsou pravidla souběžné aplikace úpravy autorského zákona a občanského zákoníku.

Kapitola 4 čtenáře seznámí se základními principy autorského práva, jeho obsahem a subjekty. Několik podkapitol je věnováno bližšímu rozboru práv souvisejících s právem autorským, která jsou relevantní pro téma této práce. Konkrétně jde o práva výkonného umělce a práva výrobce zvukově obrazového záznamu.

Kapitola 5 podrobně rozebírá instituty filmového práva autorského. Obsahem je mimo jiné objasnění pojmů: audiovizuální dílo, dílo audiovizuálně užitě, audiovizuálně užitý umělecký výkon, film a prvotní záznam audiovizuálního díla. Kapitola 5 se rovněž zabývá otázkou autorství audiovizuálního díla a postavením některých osob zúčastněných na audiovizuální tvorbě.

Kapitola 6 slouží jako úvod do problematiky do smluvního práva. Jednotlivé smluvní typy jsou pak rozebrány v kapitolách 7, 8 a 9. Podrobně je zpracována smlouva licenční, pracovní smlouva, dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti a smlouva o dílo.

Kapitola 10 obsahuje závěr této práce a výběr témat, kterými by se předkládaná práce dala v budoucnu rozšířit.

ABSTRACT

Thesis *Contractual Processes in Movie Law* revolves around the phenomenon of audiovisual works. Its purpose is to familiarize the reader with the process of creation of an audiovisual work from a legal perspective as well as to describe basic contractual relationships arising during that process. This thesis consists of two parts. The first focuses on basics of Copyright Law and its legal sources. It further contains an analysis of law concerning audiovisual production and Movie Law along with an overview of applicable terminology. The second part elaborates on contractual obligations originating within the process of creation of an audiovisual work. The following types of contracts are described thoroughly: licence agreement, contract of employment, contract of services, contract of work and fixed job contract.

KEY WORDS: Audiovisual work, Movie Law, Copyright related contracts

ABSTRAKT

Diplomová práce *Smluvní procesy ve filmovém právu* se zaměřuje na fenomén audiovizuálních děl. Jejím cílem je uvést čtenáře do problematiky vytváření audiovizuálních děl z právního hlediska a seznámit je se základními smluvními vztahy, které v rámci takového procesu vznikají. Diplomová práce se dělí na dva tematické okruhy. První část je věnovaná základům autorského práva, jeho pramenům a institutům. Navazuje rozbor úpravy relevantní pro tvorbu audiovizuálních děl a objasnění pojmosloví filmového práva. Druhá část se zaměřuje na závazkové smluvní vztahy vznikající při tvorbě audiovizuálních děl. V rámci ní je podrobně zpracováno několik smluvních typů: smlouva licenční, pracovní smlouva, dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti a smlouva o dílo.

KLÍČOVÁ SLOVA: Audiovizuální dílo, filmové právo, autorskoprávní smlouvy